Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 13 (9759). ● 1990 йил 18 январь ● пайшанба ● Баҳоси 3 тийин.

Республика партия-хўжалик фаолларининг йиғилишидан

ҚАЙТА ҚУРИШНИНГ ТАҚДИРИ — БИЗНИНГ ҚЎЛИМИЗДА

Халқ хўжалигининг энг муҳим соҳаларидаги, чунончи саноат, транспорт, алоқадаги аҳволни атрофлича, чуқур таҳлил этиш, иқтисодиётимизнинг ривожланишига тўсқинлик қилаётган министрликлар, идоралар, корхоналар, ташкилотлар раҳбарларининг фаолиятига баҳо бериш, шу куннинг сиёсий ва ижтимоий вазияти нақадар ўткирлигини сезмаётган, топширилган иш учун етарли масъулият кўрсатмаётган кишилардан жавоб талаб қилиш республика партия-хўжалик фаолларининг 16 январь куни Тошкентда бўлиб ўтган йиғилиши қатнашчилари ўз олдига қўйган вазифалар эди.

Йиғилишда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси М. М. МИРҚОСИМОВ доклад қилди.

Музокараларда Қорақалпоғистон АССР Госплани раисининг биринчи ўринбосари К. У. ЖУМАБЕКОВ, Андижон ип-газлама бирлашмасининг бош директори А. Ж. ЖАЛИЛОВ, Термиз шаҳар ижроия комитетининг раиси Н. Р. ҲАКИМОВ, Ўзбекистон ССР енгил саноат министри А. С. ИКРОМОВ, Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори В. Н. ЖУРАВЛЕВ, Наманган область ижроия комитети раисининг ўринбосари Т. М. МАҚСУДОВ, Ўзбекистон ССР автомобиль транспорти министри Л. А. АХМЕТОВ, Чирчиқ шаҳар ижроия комитетининг раиси Н. Ф. ШАРИПОВ, Ўзбекистон металлургия заводи партия комитетининг секретари Н. Р. ЮСУПОВ сўзга чиқдилар.

Иқтисодиётни соғломлаштириш, халқнинг турмуш даражасини тузукроқ ошириш, республикадаги ижтимоий-сиёсий вазиятни барқарорлаштириш учун 1990 йилда ҳамма ишни қилиш кераклиги таъкидланди.

Йиғилишда 1989 йилги ривожланишга якун ясалди, бултур республика иқтисодиётини ижтимоий соҳага буриб юбориш тадбирларини амалга оширишга киришилганлиги қайд этилди. Саноат, транспорт ва алоқа турғунлик ҳолатидан чиқмоқда.

Бироқ ижобий томонга бўлаётган мана шу ва бошқа силжишлар ҳақида гапирганда, 1989 йилнинг якунлари корхоналарни хўжалик ҳисобига ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтказиш, уларнинг раҳбарларини сайлаб қўйиш билан бирга ишлаб чиқариш самарадорлигини муносиб равишда оширишга ва юқори пировард натижаларга эришишга муваффақ бўлинмаганидан далолат бериб турганлиги қайд этилди.

Бултур республиканинг ялпи ижтимоий маҳсулоти атиги 3,3 фоиз кўпайди — бу 1988 йилда эришилган даражадан 1,6 баравар кам. Миллий даромаднинг ўсиш суръатлари анча пасайди. Молиявий аҳвол мураккаб бўлиб турибди.

Халқ хўжалигининг етакчи комплекслари, саноат, транспорт ва алоқанинг ишида ҳам дуруст ўсишга эришилмади. Ҳолбуки, улар республикадаги техника тараққиёти ва ижтимоий ривожланишнинг асосидир.

Бир йил давомида саноат маҳсулотининг ҳажми белгилаб қўйилган 5,9 фоиз ўрнига 3,6 фоиз кўпайди. Планга нисбатан қарийб 0,5 миллиард сўмлик маҳсулот берилмай қолди. «А» группаси тармоқлари маҳсулот ишлаб чиқаришни йил давомида атиги 1,7 фоиз кўпайтирдилар. Бу — планда белгиланганидан 3 баравар кам. Машинасозлик, металлургия, химия-ўрмончилик ва агросаноат комплексларининг корхоналари планни барбод этди, республикадаги 300 тадан кўпроқ ишлаб чиқариш бирлашмаси ва корхонаси ишлаб чиқариш ҳажмини аввалги йилга нисбатан камайтириб юборди.

Маҳсулот етказиб бериш юзасидан олинган шартномавий мажбуриятларнинг бажарилиши яхшиланмади. Ҳар олти корхонанинг бири бу кўрсаткични уддалай олмади. Фойдадан республика бюджетига тўловлар миқдори анча камайди. Саноат қурилишидаги аҳвол яхшиланмади.

Мана шуларнинг ҳаммаси бутун ишимизни ўзини ўзи танқид асосида чуқур таҳлил этишни, республика иқтисодиётини соғломлаштириш вазифаларини ҳал этишга, уни издан чиқарувчи омилларни бартараф қилишга бутунлай янгича ёндашишни талаб қилади. Шу сабабли биз 1990 йилда бутун кучимизни халқ хўжалиги барча тармоқларини ижтимоий вазифаларни ҳал этишга буриб юборишга сарфлашимиз керак. Республикада энг зарур моллар билан таъминлашнинг аҳволи жуда мушкуллашиб қолди. Бу молларнинг кўпларини магазин пештахталаридан топиб бўлмайди. Республикада истеъмол қилинадиган ноозиқ-овқат молларнинг салкам 45 фоизи, шу жумладан 150 миллион сўмликдан кўпроқ хўжалик ва рўзғор буюмларининг энг оддий турлари ҳам ҳамон четдан олиб келинмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг сайловолди ҳаракат дастурида партия, совет ва хўжалик идоралари олдига меҳнаткашларнинг пул даромадларини халқ истеъмол қиладиган хилма-хил моллар билан пишиқ-пухта таъминлаш, бу маҳсулотларни ишлаб чиқаришни аҳоли жон бошига ўрта ҳисобда 1988 йилдаги 517 сўмликдан 1995 йилда 650 сўмликка етказиш ва уларнинг истеъмол қилинишини 802 сўмликдан 950 сўмликка етказиш яқин йиллардаги энг муҳим вазифалардан қилиб қўйилган эди. Шунда ноозиқ-овқат моллар ишлаб чиқариш 1995 йилга бориб 1,8—2 баравар кўпайиши лозим. Бу вазифани ҳал этишга шу йилнинг ўзидаёқ киришмоқ керак, бу йилда халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни бултургига нисбатан 9,6 фоиз кўпайтириш керак. Шу билан бирга ноозиқ-овқат моллар ишлаб чиқариш 11 фоиздан зиёд, шу жумладан мебель 15 фоиз, тикувчилик маҳсулотлари ва пойабзал 14 фоиз, пайпоқлар 15 фоиз, совун ишлаб чиқариш 6—8 фоиз кўпайтирилиши лозим.

Министрликлар ва идоралар, совет ва хўжалик органлари иш якунларини танқидий таҳлил қилиб чиқишлари, барча моддий ва техникавий ресурсларни ишга солишлари лозим. Бу ишда меҳнат унумдорлигини оширишга, ишлаб чиқариш қувватларидан тўла-тўкис фойдаланишга, бекор туриб қолишларга ва иш вақтининг зое ўтишига йўл қўймасликка эътибор беришлари керак. Бироқ кўпгина раҳбарлар бу иш билан шуғулланмаяптилар ва маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш бир ёқда турсин, ҳатто Ўзбекистон ССР Олий Совети белгилаб берган ишлаб чиқариш планларини ҳам бажариш учун қабул этмаяптилар.

1989 йилда товар ресурслари соҳасидаги вазият мана шундай мураккаб бўлишига қарамай, бир қанча корхоналар ўзларининг ишлаб чиқариш қувватлари, меҳнат ресурслари, хом ашё таъминоти етарли бўлишига қарамай қарийб 400 миллион сўмлик молларни ишлаб чиқариш планларини ижро учун қабул этмади. Планга нисбатан ҳаммаси бўлиб 163,1 миллион сўмлик мол берилмади, шу жумладан республика енгил саноат министрлигининг (министр ўртоқ Икромов) корхоналари 82 миллион сўмлик, давлат-кооператив қишлоқ хўжалиги комитетининг (раиси ўртоқ Каримов) корхоналари 208,6 миллион сўмлик маҳсулотни кам ишлаб чиқарди. Республиканинг 168 та ишлаб чиқариш бирлашмаси ва корхонаси халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш планини барбод этди.

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари ўз ҳуқуқларидан яхши фойдаланмаяптилар, ўз территориясида жойлашган ҳамма корхоналарини аҳолига керакли моллар ишлаб чиқаришга жалб қилмаяптилар. Натижада 1989 йилда Андижон областидаги корхоналар халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш планини барбод қилди, Қорақалпоғистон АССРда, Сурхондарё, Қашқадарё ва Сирдарё областларида аҳоли жон бошига ўрта ҳисобда республиканинг бошқа областларига нисбатан икки-уч баравар кам маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Кўпгина министрликлар ва идоралар кейинги вақтларда ўз маҳсулотининг асосий истеъмолчиси кимлигини унутиб қўймоқдалар, группавий ва идоравий худбинликнинг оммавий фактлари пайини қирқмаяптилар, арзон маҳсулотлар ишлаб чиқаришни камайтириб юбормоқдалар. Бир қанча саноат корхоналари савдо ташкилотлари билан келишмай туриб 72 хил маҳсулот ишлаб чиқаришни тўхтатиб қўйди.

Саноатда нарх-наво қоидаларини бузиш ва кўтариб қўйиш практикаси тўхтамаяпти.

Республика енгил саноати министрлиги иши айниқса ташвиш уйғотмоқда. Бултур бу министрлик шартномаларга кўра маҳсулот етказиб бериш планини 98,7 фоиз бажарди, истеъмолчиларга 52,5 миллион сўмлик маҳсулот кам етказиб берилди, бунинг устига ҳар 8 корхонадан бири планларни барбод этди. Ип-газлама саноатида оғир аҳвол вужудга келди.

Маҳаллий саноат олдида катта вазифалар турибди. Бу ерда энг оддий хўжалик моллари ва рўзғор товарлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, республикадаги ҳар бир аҳоли пунктида саноат ишлаб чиқаришни ташкил этиш, касаначиликни ривожлантириш билан ёмон шуғуланмоқдалар.

Республикадаги ҳар бир оилани уй-жой билан таъминлаш мебель ишлаб чиқаришни жадаллаштиришни талаб этади. Ҳозир республикада аҳоли жон бошига мебель ишлаб чиқариш мамлакатдаги ўртача даражадан 2,5 баравар камдир. Шунинг учун ҳам мебель саноати 1990 йилда халқ истеъмоли моллари ишлаб тиқариш ҳажмини 271 миллион сўмликка етказиши ёки 16,4 фоиз кўпайтириши керак. Аммо ҳозиргача ҳам шу тармоқнинг 16 корхонасидан 4 таси мебель ишлаб чиқариш юзасидан пландаги топшириқлар даражасига чиққани йўқ. Улар орасида Тошкент ва Қўқондаги мебель фабрикалари бор.

Республикадаги оғир саноат корхоналари халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтиришга жуда кам ҳисса қўшмоқдалар. Гарчи бу корхоналар ихтиёрида қудратли ишлаб чиқариш потенциали, малакали мутахассислар ва ишчилар бўлса ҳам, ҳозир улар республикадаги халқ истеъмоли молларининг 12 фоизини тайёрламоқдалар. Аммо уларнинг кўпчилиги шу вазифани бажаришга астойдил ҳаракат қилишаётгани йўқ. Булар орасида Олмалиқ кон-металлургия комбинати (ўртоқ Сигедин), Тошкент электромеханика заводи (ўртоқ Ковальский), «Чирчиксельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси (ўртоқ Будаев), «Электрохимпром» (ўртоқ Голубев), «Фотон» (ўртоқ Татеосов), Тошкент авиация бирлашмаси (ўртоқ Журавлев) ва бошқа корхоналар борки, улар иш ҳақи фондининг бир сўми ҳисобига 2 тийиндан 40 тийингача товарлар чиқаришмоқда.

1990 йилда оғир саноат корхоналари микросхемали радио аппаратлар, автомобиллар учун электрон ускуналар, уй телефонлари, транзисторлар ишлаб чиқаришга киришишлари керак. Лекин бу соҳадаги иш жуда суст бормоқда.

Истеъмол бозоридаги аҳволни яхшилаш учун халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни шу яқин йиллар ичида камида 3—4 баравар кўпайтириш керак. Бу айниқса Тошкент авиация бирлашмасига таааллуқлидир. Асосий маҳсулотга эҳтиёж камайиб бораётгани сабабли ва ишлаб чиқариш конверсияси шароитида шу мақсад учун заводлардан бирини батамом қайтадан ихтисослаштириш мумкин.

Бирмунча ўзгаришлар бўлганига қарамай республикада озиқ-овқат моллари ишлаб чиқаришдаги аҳвол қониқарсиздир. 1989 йилда республикада давлат-кооператив қишлоқ хўжалиги комитетига қарашли 17 та бирлашма ва корхона маҳсулот ишлаб чиқариш планини барбод этди Папирос ва сигареталар, маргарин маҳсулоти, мева-сабзавот консервалари, коньяк ишлаб чиқариш, овланган балиқ ҳажми 1988 йилга нисбатан камайди. Гўшт-сут саноати 10 минг тоннадан кўпроқ гўшт маҳсулотларини кам етказиб берди. Урганч ва Олмалиқдаги кондитер фабрикалари, Когондаги ёғ-экстракция заводи планларни бажармади. «Узриба» бирлашмаси иши сезиларли равишда ёмонлашди.

Ўзбекбирлашув ихтиёридаги халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқариш қувватларидан бор-йўғи 70—80 фоиз фойдаланилмоқда. Шу яқин йиллар ичида озиқ-овқат моллари ишлаб чиқаришни камида икки баравар, ноозиқ-овқат моллар ишлаб чиқаришни 2,7 баравар кўпайтириш керак.

(Давоми 3-бетда).

СССР Олий Совети Президиумининг Фармони

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

Совет Социалистик Республикалар Иттифоқи Олий Советининг учинчи сессияси 1990 йил 14 февраль куни Москва шаҳрида чақирилсин.

СССР Олий Советининг Раиси М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль. 1990 йил 16 январь.

ҲУЖЖАТЛАР ТЎПЛАМИ

«М. С. Горбачевнинг Италияга ва Ватиканга ташрифлари, 1989 йил 29 ноябрь — 1 декабрь: Ҳужжатлар ва материаллар» китобчаси босилиб чиқди.

Китобчага Совет — Италия музокаралари тўғрисидаги, икки томонлама ҳужжатларнинг ва қўшма Декларациянинг имзоланиши, Совет раҳбарининг Италия савдо-саноат ва молия доираларининг вакиллари билан учрашуви тўғрисидаги ҳисоботлар, М. С. Горбачевнинг Ватиканда сўзлаган нутқи, бошқа ҳужжатлар ва материаллар киритилган.

(ТАСС).

ИҚТИСОДИЁТНИ СОҒЛОМЛАШТИРИБ, НАРХ-НАВО ОШИШИГА ЙЎЛ ҚЎЙМАЙЛИК

Республика партия-хўжалик фаолларининг 17 январь куни Тошкентда бўлиб ўтган йиғилишида савдо-сотиқни ва аҳолига пулли хизмат кўрсатишни тубдан яхшилаш соҳасида 1989 йилда қилинган ишларнинг якунлари ҳамда партия, совет ва хўжалик органларининг вазифалари муҳокама қилинди. Йиғилишда министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ва область ижроия комитетлари раисларининг ўринбосарлари, савдо ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш йирик муассасалари ва корхоналари партия комитетларининг секретарлари қатнашдилар.

Фаоллар йиғилишини Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси М. М. Мирқосимов очди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари А. С. Ефимов йиғилишда асосий доклад қилди. Кейинги икки йил мобайнида республиканинг барча савдо ташкилотлари чакана товар обороти планларини муттасил бажариб келаётганликлари, комиссион савдонинг салмоғи ошганлиги, товарларнинг нормативдан ортиқча запаслари қисқарганлиги таъкидланди.

Бироқ, деб таъкидланди йиғилишда, савдо ва хизмат кўрсатиш соҳасида рўй бераётган ўзгаришлар ҳали ҳам суст бормоқда. Бу соҳада ҳамон бошқарувнинг буйруқбозлик-маъмуриятчилик услуби устунлик қилмоқда, лоқайдлик, туб ўзгартишлардан чўчиш кайфияти кучли. Республика аҳолисини озиқ-овқат маҳсулотлари билан, харидоргир бир қанча ноозиқ-овқат моллари билан таъминлаш қониқарсиз аҳволда қолмоқда. Эндиликда совун, кир ювиш воситалари, гилам, ёғоч ва бошқа бинокорлик материаллари ҳам шу рўйхатга кириб қолди. Ҳозир бозорнинг номутаносиблигига чек қўйиш, нарх-навонинг кўтарилишини ва пулнинг қадрсизланишини тўхтатиш, республиканинг бутун иқтисодиётини соғломлаштириш зарурлиги йиғилишда уқтириб ўтилди. Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. А. Попов, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раисининг биринчи ўринбосари Д. Д. Берков, республика халқ контроли комитетининг раиси Б. Ф. Сатин, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари, Б. И. Бугров, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Ў. Қ. Исмоилов қатнашдилар.

(Республика партия-хўжалик фаолларининг йиғилиши тўғрисидаги батафсил ҳисобот газетанинг навбатдаги сонида эълон қилинади).

(ЎзТАГ).

● «Физика» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг «Зенит» заводи радио ва электрон саноати ҳамда илмий-тадқиқот институтлари учун технологик асбоб-ускуналар ишлаб чиқаришга тўла ихтисослашмоқда. Шу кунларда корхонада видеоаппаратуралар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш учун асбоб-ускуналар ўрнатиляпти. Бу ишда коллективга Жанубий Кореянинг «Голдстар» фирмаси ёрдам беради. Суратда: шахсий компьютерлар учун интеграл схемалар йиғиш линияси.

А. ГОРОКРИК сурати (ЎзТАГ).

РЕДАКЦИЯГА КЕЛГАН ХАТЛАРДАН

Ё уй-жой, ёки ер майдони

«ТЎРТ йилдан бери «Ташкентводстрой» трестига қарашли Тошкент денгизи сув омборининг қурилиш-монтаж бошқармасида механизатор бўлиб ишлаб келаман. Оила қургач уй-жойимиз торлик қилиб қолди. Квартира олишга навбатга ёзилдим, бир йилдан бери уйдан дарак йўқ. Илтимос, ёрдам беринглар ЭРКИН ЭРҚУЛОВ, Ўрта Чирчиқ ноҳияси, «Тошкент денгизи» посёлкаси, Герцен кўчаси, 28-уй, 2-квартира».

Кейинги пайтда бунга ўхшаш хатларнинг кети узилмайдиган бўлди: «менга уй беришмаяпти», «машинага навбатим ҳеч сурилмаяпти», «кўчамизга қачон асфальт ётқизилади?», «боламни боғчага олишмаяпти». Бу билан редакцияга мурожаат қилган газетхонларни асло айбламоқчи эмасмиз, аксинча, бир томондан одамлар ҳақ-ҳуқуқларини таниб, кўзлари кўриб, қулоқлари эшитиб турган ноҳақликлар ҳақида дадил ёза бошладилар. Бу яхши. Бироқ, кўпинча акси ҳам бўлади, ўзининг ноҳақ эканини билиб турган одам ҳам «зора униб қолса» деган умидда хат йўллайверади.

Юқоридаги хат юзасидан текшириш ўтказдик. Хат автори Э. Эрқулов 1988 йилнинг 22 декабрида уй олишга навбатга турган. Ўтган йили навбатда турган 23 кишидан 11 кишига квартира берилган.

— Ёзларда Эркин ҳузуримга кириб, Селимовнинг ерини олсам бўладими, деб қолди, — деди бошқарма касаба уюшмаси раиси Валентина Дубешко. — Суриштирсак, Бекир Селимов ер участкасидан воз кечмоқчи экан. 27 июнь куни уюшма йиғилишида Селимовга ажратилган ер участкасини Эрқуловга расмийлаштириб бердик. Шунинг учун унга энди квартира ажратилмайди!

Тўғри, ҳаммаси қонуний! Фақат Э. Эрқулов ер участкаси олган одамга квартира ажратилмаслигини билмайди. Натижада «менга квартира беришмаяпти» деб редакцияга мурожаат қилган. Шунингдек хатда «икки кишига тўрт хонали квартира беришди» деган факт ҳам бор эди. Текширишда бу ҳам тасдиқланмади. 1989 йилда ажратилган 11 та квартиранинг барчаси уч хонали экан.

Демак, юқоридаги хатда келтирилган фактлар тасдиқланмади. Тартиб-қоида бузишлар йўқ. Ўртоқ Эрқулов квартира ўрнига ер участкаси олган ва у энди уйни ўзи қуриши керак.

СОЦИАЛ МАСАЛАЛАР БЎЛИМИ.

КЎЧАДА ҚОЛИБ КЕТДИМ

БИР йилдан бери тўрт фарзандим (каттаси — 12 ёш, кичиги — 5 ёш) билан кўчада қолиб кетдик. Яхшиям қариндошларим бор экан, ҳали уникида, ҳали буникида яшаб келяпмиз. Бир йил ичида катта қизим учта ўрта мактабда ўқиб чиқди, кўчманчиликда яшаганим учун кенжамни боғчага жойлашга имкон бўлмаяпти. Эрим билан муросамиз келишмай ажрашгандан кейин шундай кунларга қолдим. Суд эрим номидаги бир хонали — 15,60 квадрат метр саҳнли уйни иккаламизга «бўлиб» берди. Гап шундаки, биз эримнинг қариндошидан сотиб олган бу уйнинг фақат битта хонаси «планли» бўлиб, қолганлари «ўзбошимчалик» билан — плансиз қурилган экан ва плансиз турар-жойни қонун йўли билан бўлиб берилмас эмиш. Бу орада эрим сил касалига чалингани маълум бўлди. У билан бир хонада яшай олмаймиз. Ўзим ҳам нафас қисиш касалига мубтало бўлганман.

Хуллас, бундан роппа-роса бир йил олдин квартира олиш учун 1174-бўлиб рўйхатга ёзилдим. Шароитимни тушунтириб, мени имтиёзлилар рўйхатига киритишни сўраб бирнеча марта Киров ноҳия Совети ижроия комитетига ҳамда шаҳар Совети ижроия комитети ҳузуридаги уй-жойларни рўйхатга олиш, тақсимлаш комиссиясига мурожаат қилдим. 1989 йилнинг апрелида райижрокомдан «имтиёзлилар рўйхатига киритиласиз» деган жавоб олдим. Ўша йилнинг ноябрь ойида «бу рўйхатга ёзилдингиз» дейишди. Бироқ, шаҳар Совети ижроия комитети Киров ноҳиясининг бу қарорини тасдиқламабди: шаҳарда аҳвол оғир эмиш! Шаҳарда аҳвол оғир бўлса, менинг — тўрт норасида болалар онасининг аҳволимиз енгилми? Ахир биз бошпанасиз кўчада қолган одамлармиз-ку, бундан оғир қанақа аҳвол бўлиши мумкин?

Буёғига арз-додимни кимга айтишни билмай, сизларга маслаҳат соляпман Менга мактуб ёзмоқчи бўлсангиз, қуйидаги адресга ёзинг: Оржоникидзе ноҳияси, Геофизика посёлкаси, 95«А» уй. Ҳозир вақтинча шу адресда синглимнинг уйида яшаяпман.

Саломат ШОДМОНОВА,
болалар шифокори.

РЕДАКЦИЯДАН: Хат муаллифининг ёзишича, у ҳозир ҳам фарзандлари билан собиқ уйида (Громов кўчаси, 9) рўйхатда турибди. Бир хонали уйда тўрт фарзанд ва икки бемор кишининг яшашини тасаввур қилиш қийин. Қонун кўзи билан қараганда ҳам, 15 квадрат метрда 6 кишининг яшаши «оғир аҳвол» ҳисобланмайдими? Ушбу саволларга Тошкент шаҳар ижроия комитетидан жавоб кутамиз.

БИТТА АВТОБУС КАМЛИК ҚИЛЯПТИ

«БЎКА» — «Кремль» совхозининг 6-бўлими» автобус маршрутидаги 35 километрлик масофада бор-йўғи битта автобус қатнайди. У ҳам кунига бир ёки икки марта кўриниб, кейин ғойиб бўлади. Автобус ноҳиядаги Тимирязев, Жамбул, Ильич номли, «Октябрь 40 йиллиги» колхозлари, «Кремль» совхозининг 4- 5-, 6-бўлимларидан ўтади. Энди бу хўжаликлар аҳолисининг битта шу автобусга қараб қолганини тасаввур қилинг-а! Худди шу маршрутга параллел Мичурин номли колхозга қатновчи маршрутга тўртта автобус ажратилган. Бу автобуслар эса Ильич ва Мичурин номли колхозлар аҳолисига хизмат кўрсатади, холос. Шу йўналишдаги Лисенко, Мойтепа, Фрунзе аҳоли пунктларига эса алоҳида автобуслар қатнайди. «Мичурин» бекатига борадиган автобус Ильич номли колхозгача деярли йўловчисиз юради. Шу сабабли тўртта автобусдан ҳеч бўлмаганда иккитаси Қорабоғ орқали Мичурин номли колхозгача қатнаса, оз бўлса-да аҳолининг эҳтиёжи қондирилган бўлар эди. Бу ҳақда ноҳия ижроия комитети, автобус-таксомотор парки раҳбарларига мурожаат қилган эдик; фойдаси бўлмади.

Аҳмаджон АВЕЗОВ,
Бўка ноҳияси.

ЛЕНИН ҲАҚИДА ХОТИРАЛАР

Ўн жилдлик «Владимир Ильич Ленин ҳақида хотиралар» нашрининг учинчи жилди чиқарилди. Унга ўтган аср охиридан биринчи жаҳон урушининг бошланишига қадар бўлган катта тарихий даврни ёритувчи ёдномалар киритилган. Булар — Владимир Ильичнинг сафдошлари, инқилобий курашнинг мураккаб шароитида В. И. Ленин раҳбарлигида ишлаган партия ва давлат арбоблари шунингдек унинг замондошлари ёзиб қолдирган хотиралардир.

Аввалги нашрлардан фарқ қилиб, мазкур жилдга Ленинга яқин кишилар, унинг маслакдошларининг хотиралари киритилган. Булар Сталин репрессиялари қурбони бўлган В. А. Антонов-Овсеенко, Н. И. Бухарин, Я. А. Берзин (Зиемелис), А. К. Воронский, Г. Е. Зиновьев, Л. Б. Каменев, М. С. Кедров, И. А. Пятницкий, М. П. Томский, А. Г. Шляпников ва бошқалардир.

«Хотиралар»нинг учинчи жилди «Сиёсий адабиёт» нашриётида чоп этилди.

(ТАСС).

НОВАТОРГА КИМ ЁРДАМ БЕРАДИ

ТОШКЕНТДА РАЦИОНАЛИЗАТОРЛИК ВА ИХТИРОЧИЛИК ФАОЛИЯТИГА КЎМАКЛАШУВЧИ БУТУНИТТИФОҚ ФОНДИНИНГ БЎЛИМИ ТАШКИЛ ЭТИЛДИ

Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ушбу фондга 30 минг сўм, уни таъсис этган Бутуниттифоқ ихтирочилар ва рационализаторлар жамияти область кенгаши 25 минг сўм ўтказди. Истаган коллектив янги жамоат ташкилотига аъзо бўлиши мумкин.

Аъзолик ва йиллик бадал миқдори низомда белгиланмаган. Бироқ даромадлар ўтказилган маблағга қараб тақсимланади. Фонддан чиқилган тақдирда бадаллар қайтарилади.

СССР молия министрлиги янги фонд ташкил этилишини қўллаб-қувватлади ва келгуси йилгача давлат бюджетига даромад солиғи тўлашдан уни озод қилди.

— Биз истиқболли ихтиролар ва рационализаторлик таклифларини пул билан таъминлаймиз, таваккал қилиб бошланган ишланмалардан чўчимаймиз, — дейди фонд секретари С. Уманский. — ғояларни, энг аввало, Бутуниттифоқ ихтирочилар ва рационализаторлар жамияти кенгашидан излаймиз. Аммо ихтирочилар бевосита фондга ҳам мурожаат қилишлари мумкин. Янгиликни жорий этишдан манфаатдор бўлган корхона билан шартнома тузамиз. Ишни муваққат ижодий коллектив бажаради.

Уставга мувофиқ фонд фақат техникавий ғояларнигина эмас, шу билан бирга бошқа ҳар қандай ғояларни, масалан, тиббиёт, биология, маданият соҳасидаги ғояларни ривожлантиришга кўмаклашади. Нашриётчилик фаолияти ҳуқуқига эга. Ишлаб топилган маблағларнинг бир қисми рационализаторлар ва ихтирочилар учун уй-жойлар қуришга ҳамда пенсияга қўшимчалар тўлашга сарфланади.

— Тошкент областидаги «Ўзбекистон» колхози фонднинг дастлабки шериги бўлди. Колхоз магнит майдонида ипак қурти уруғини етиштирадиган қурилмага буюртма берди. Бу ишдан пилла ҳосилдорлиги 10 фоиз кўпайиши мўлжалланмоқда.

(ЎзТАГ мухбири).

Матбуот ва бошқа оммавий ахборот воситалари тўғрисидаги қонун лойиҳаси муҳокамада

ЛЕНИНЧА ДЕКРЕТ ИЗИДАН

ТОШКЕНТ ОЛИЙ ПАРТИЯ МАКТАБИ ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ КАФЕДРАСИ ВА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» РЕДАКЦИЯСИ ДАВРА СУҲБАТИ

БАРЧА совет матбуот органларининг таъкидлашича, мазкур лойиҳанинг тақдири унчалик жўн бўлгани йўқ. Сўнгги икки ўн йиллик давомида мана шундай ҳужжатни юзага келтириш, журналистик коллективларнинг демократик асосда эркин фаолият кўрсатиши учун асос яратишга неча бор уриниб кўрилди. Мана, ўша узоқ кутилган ҳужжатнинг чоп этилганига ҳам бир ярим ой бўлиб қолди. Эндиликда баъзи бир дастлабки хулосалар чиқариш мумкин. Айрим кишилар матбуот ва бошқа оммавий ахборот воситалари ҳақидаги Қонунга ушбу лойиҳа асос бўлгудек бўлса, матбуотга исталган эркинлик берилмайди, зотан, қалам аҳлининг ҳақ-ҳуқуқлари унда тўла-тўкис ўз аксини топмаган, ношир билан редакция коллективлари ўртасидаги муносабатларда тобеълик илгаригидек қолаверади, демоқдалар. Баъзилар эса лойиҳа ҳаддан ташқари «тизгинсиз», истиқболда матбуот назорат остидан чиқиб қолиши, ўзбошимчалик авж олиб кетиши мумкин, деган фикрларни билдирмоқдалар.

ТОШКЕНТ ОЛИЙ ПАРТИЯ МАКТАБИ оммавий ахборот воситалари кафедраси ҳамда «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» редакцияси биргаликда ўтказган давра суҳбати қатнашчилари ҳам Қонун лойиҳаси устида қизғин баҳс юритдилар. Унда ТОПМ ОАВ кафедрасининг раҳбари И. Новоженин, катта ўқитувчилар В. Дятлов, И. Коваль, «Тошкент ҳақиқати» газетаси муҳаррирининг ўринбосари Р. Умаров, ТОПМ ОАВ кундузги-кундалик бўлимининг тингловчилари иштирок этдилар.

ДАВРА қатнашчилари, энг аввало, шуни таъкидладиларки, умумхалқ муҳокамасига қўйилган матбуот ва бошқа оммавий ахборот воситалари тўғрисидаги Қонун лойиҳаси демократик йўналишга эга бўлган муҳим ҳужжатдир. Лекин қайта қуриш муносабати билан жойларда рўй бераётган ҳодисалар демократик йўналишнинг ўзигина ҳали етарли эмаслигини, матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари ва коллективларининг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қила оладиган самарали омил ниҳоятда зарур эканлигини ҳаётнинг ўзи кўрсатиб турибди. Бундай ҳолатлар мазкур лойиҳада бир қадар ўз ифодасини топган. Жумладан, лойиҳанинг 1-моддасида цензуранинг бекор этилажаклиги қайд этилган. Шунингдек нашрларни таъсис этишда рухсат берилишидан афзалроқ ижобий ҳолат — рўйхатдан ўтказиш томон юз ўгирилган. Лойиҳада оммавий ахборот воситаларини монополия қилишнинг ҳам мақсадга мувофиқ эмаслиги айтилган.

И. НОВОЖЕНИН: — Ҳозирча бизнинг мамлакатимизда матбуотда давлат сирларини муҳофаза қилиш Бош бошқармаси (СССР Главлити) тимсолида цензорнинг борлиги номаълум нарса эмас. Тўғри, унинг фаолиятида анча-мунча ўзгаришлар содир бўлди. Матбуотда эълон қилинадиган нарсалар учун қатор чеклашлар бекор қилинди. Лекин ҳали маҳаллий ва қуйи матбуот саҳифаларидан «махфийлик» баҳонаси билан кўпгина нарсалар олиб ташланмоқда ёхуд бўлмағур даъволар билдирилмоқда. Марказий матбуот саҳифаларидан кенг ўрин олган Ногинск шаҳар партия комитети ва унинг органи «Знамя коммунизма» газетаси ўртасидаги можаролар баайни юқорида айтилгандек бир ҳолатда келиб чиқди.

Матбуот ва цензура ўртасидаги муносабат қандай бўлган? К. Маркс цензурани қулчилик, деб атаган ва унда халққа ишонмаслик белгиларини кўрган. Англияда цензура XVII асрдаёқ бекор қилинган, аммо, ҳозирги пайтда ҳам назоратнинг бошқа «синалган» турлари бор. Ношир ва нашриётларнинг таъсис этувчилар, давлат маъмурларига қарамлиги турли хил шаклларда сақланиб қолмоқда.

Совет ҳокимияти ғалабасининг иккинчи куниёқ Матбуот ҳақида Декрет қабул қилинган эди. Унга асосан қатор аксилинқилобий нашрлар ёпиб қўйилди. Бироқ, унда газеталар учун дастлабки цензура киритилмаган эди. Жумладан, Декретда шундай дейилган эди: «Янги тузум мустаҳкамланиши биланоқ матбуотга нисбатан бўлган ҳар қандай маъмурий таъсир тўхтатилади, энг кенг ва тараққийпарвар қонун асосига қурилган суд олдидаги жавобгарликни назарда тутувчи тўлиқ эркинлик белгиланади»... 20-йилларга келиб, бюрократик ҳокимиятнинг мустаҳкамланиши натижасида унинг асосий белгиси сифатида цензура ҳам пайдо бўлди. Бир неча йиллардан сўнг эса у сирларнинг махфийлигини ўз хоҳишича белгилайдиган маҳкамага айланди.

Бугунга келиб, ошкоралик сиёсатининг шарофати билан цензурага ҳожат қолмаганлиги маълум бўлмоқда. Ҳали айтганимиз, ленинча декрет йўлига қайтилмоқда. Лойиҳада ҳам баайни худди шу маъно бор. Уруш, Советларга қарши тарғибот ва ҳоказоларни айтмаса ҳам бўлади.. Бундайлар учун жиноят кодексида муайян жазолар белгиланган.

В. ДЯТЛОВ: — Мен қўшимча қилмоқчиман. Ҳаётимизда ҳозир баъзи бир мантиққа зид нарсалар мавжуд. Масалан, нафақат матбуот, қолган оммавий ахборот воситалари, ноширлар, цензорлар, муҳаррирлар, журналистлар юридик жиҳатдан тан олинмаганлар, улар бизнинг совет қонунларимизнинг қамрови доирасидан ташқарида қолиб кетишган. Амалдаги қонунларимизда бу тушунчалар ўзларининг аниқ мазмунига эга эмаслар. Қонундан ташқарида бўлганларга нисбатан эса тазйиқ ўтказишнинг йўллари жуда кўп. Жумладан, бирон-бир партия комитети муҳаррирни ишдан бўшатди, дейлик. Муҳаррир бу қарордан норози бўлиб, уни судга беролмайди... Яна бир гап. Бирон бир нарсасини чоп этишни ман этган цензорни журналист судга беролмайди. Чунки, адлиявий низомларда цензор деган тушунчанинг ўзи йўқ. Қабул қилинажак матбуот тўғрисидаги Қонун ана шундай қарама-қаршиликларга барҳам бериши лозим.

И. ОҚИЛОВ (тингловчи): — Менимча, лойиҳадаги биринчи модданинг иккинчи қисмидаги цензурани бекор қилиш ҳақидаги фикр амалга ошмаса керак. Чунки ҳозир ишлаб турган жуда кўп бюрократлар ва ташкилотлар цензуранинг бекор қилинишидан манфаатдор эмаслар. Улар ҳозирги аҳволнинг сақланиб қолиши учун жон куйдирмоқдалар. Улар биз газетачиларни ҳамиша «жиловлаб» туришни хоҳлайдилар. Сал бошқачароқ қадам ташласангиз, ишдан бўшатадилар... Ким ҳам ўзининг қадрдон газетаси билан судлашиб юришни истайди, дейсиз...

И. КОВАЛЬ: — Матбуот ҳақидаги бўлажак Қонунни қабул қилишдан аввал ошкоралик тўғрисида қонун қабул қилинса тўғрироқ бўлармиди, деб ўйлайман. Ҳар ҳолда оммавий ахборот воситалари кенг маънодаги ошкораликнинг таркибий бир қисмидир. Варақалар, плакатлар, грампластинкалар, қолаверса, деворий газеталар қачон ва қайси қонун ҳужжатига киритилади? Ахир булар ҳам оммавий ахборот воситалари-ку.

Р. УМАРОВ: — Бу ерда, энг аввало, бир нарсани ойдинлаштириб олайлик. Айни пайтда, шу кунларда матбуот, оммавий ахборот воситалари ҳақидаги қонун керакми? Менинг назаримда, бундай қонун жуда ҳам зарур. Қонун лойиҳасида икки муҳим нуқта бор. Бири, айтилганидек, цензурани бекор қилиш бўлса, иккинчиси, давлат ва партия органлари томонидан оммавий ахборот воситаларининг монополия қилинишига тўсиқ қўйилганидир. Биз журналистлар бугунги мунозара давомида лойиҳанинг ижобий, муносиб томонлари ҳақида гап юритяпмиз, унинг нуқсонлари, баҳсли жойлари ҳақида фикр алмашяпмиз. Ўзларингиз баҳо беринглар, агар СССР Олий Совети томонидан мазкур Қонун лойиҳаси қабул қилинадиган бўлса, етмиш йилдан ортиқроқ тарихимиз давомида биринчи марта нафақат давлат, жамоат ташкилотлари ва ижодий уюшмаларгина эмас, балки, гражданлар, кооператив, диний ва бошқа бирлашмалар, шунингдек, қонун асосида тузилган меҳнат коллективлари ҳам ўзларининг ахборот воситаларини таъсис этиш ҳуқуқига эга бўладилар. Бу яхши, Лекин, шахсан мен айрим ёлғиз шахсларга ахборот воситасини таъсис этиш ҳуқуқи берилади, деган фикрга қўшила олмайман. Менимча, бу масала жуда эрта қўйилмоқда. Айрим шахслар ўзларининг ахборот воситаларидан оқилона, демократия доирасида фойдалана оладилар, дея олмайман. Қонун лойиҳасида ахборот воситасини таъсис этиш, матбуот органларини рўйхатдан ўтказиш тартиблари, уларнинг фаолияти ва журналистлар меҳнатининг адлиявий асослари, редакция коллективларининг вазифа ва бурчлари, ахборотлар олиш ва уларни тарқатиш йўл-йўриқлари каби қатор масалалар ўзларининг асосли инъикосини топган. Лойиҳада қалам аҳли ҳақ-ҳуқуқлари учун ўрин берилганлиги ҳам диққатга сазовордир. Айниқса, 16, 17, 37-моддаларда масалалар моҳияти яхши очиб берилган. Аммо лойиҳанинг ниҳоясидаги «50 минг сўм жарима» ҳақидаги гапга мутлақо қўшилмайман. Бу матбуот ва унинг ходимлари фаолиятини, ташаббусини «кишанлашдан» бошқа нарса эмас.

И. НОВОЖЕНИН: — Ҳа, биз муҳокама этаётган лойиҳа Ю. Батурин, М. Федотов ва В. Энтинлардан иборат муаллифлар коллективи томонидан таклиф этилган нусҳага нисбатан анча-мунча ижобий ва кенг кўламлидир. Шу ерда бир нечта савол туғилади. Бизга ҳозир қанақа қонун керак? Тўғридан-тўғри амал қилувчи умумиттифоқ миқёсидаги марказлашган қонунми ёки ҳар бир иттифоқдош жумҳурият ҳақ-ҳуқукларини назарда тутувчи алоҳида қонун зарурми? Матбуот ва бошқа оммавий ахборот воситалари ҳақидаги қонуннинг якка ўзини алоҳида қабул қилиш керакми ёхуд, энг аввало, фуқароларнинг эътиқод, сўз, виждон эркинлигини ҳамда ахборотлар ёйиш эркинлигини таъминлайдиган қонунлар мажмуасини қабул қилиш афзалроқми?

Д. ТОШЕВА (тингловчи): — Қайта қуриш жараёнлари бизни бир нарсага ўргатди: сўз ва матбуот эркинлиги, ўз фикр-мулоҳазаларингни бемалол, очиқ айта олиш ҳуқуқи ҳар бир фуқаро учун зарур бўлган табиий эҳтиёждир. Зотан, жаҳон ва мамлакатимиз миқёсидаги бўлаётган воқеалар ҳеч кимни бефарқ қолдирмайди. Ушбу лойиҳа баайни ана шу принципдан келиб чиқади. Баъзилар, подадан аввал чанг кўтариб, матбуот ҳақидаги бўлажак қонун матбуотга қарши қонунга айланади, деб «башорат» қилган эдилар. Уларнинг тахминлари пучга чиқди. Аммо шуни ҳам айтиш керакки, лойиҳада кўзда тутилган қоидаларни бир варакайига амалга оширишда анча-мунча мушкулликларга дуч келинади.

В. ДЯТЛОВ: — Бу ерда цензуранинг бекор қилинганлигини айтиб ўтдик. Аммо гапирган ўртоқларнинг назаридан 42-моддага киритилган тузатиш четда қолди. У бир гуруҳ депутатлар томонидан таклиф этилган эди. Чуқурроқ ўйлаб кўрилса, бу тузатиш лойиҳанинг 1-моддасини мутлақо йўққа чиқаради. Чунки унда кўзда тутилган ҳолат «қонун томонидан белгиланган тартибга» татбиқ этилмайди, дейилади. Бу тартибни ким белгилайди, унинг ўзи қанақа? Бундай мавҳум жумлалар амалдор тўраларга мазкур қонун ҳолатларини ўзларича талқин қилиш имконини беради. Иккинчи бир гап. Ташқи кўринишдан беозор, таъсис этувчилар ҳақидаги 15-моддани олиб кўрайлик. Босма матбуот нашри учун ҳуқуқни қўлга киритиш, рўйхатга олинганлиги хусусидаги ёрлиқни олиш учун таъсис этувчи ёхуд «бошқа юридик шахс» билан шартномавий алоқа ўрнатиш керак, дейилади. Бу ерда мавжуд маҳаллий ҳокимият ҳақида гап кетаётганлиги маълум. Ўз-ўзидан равшанки, бу ерда ҳам ахборот воситасига эга бўлмоқчи бўлган алоҳида шахс четга суриб қўйиляпти. 6-моддадаги бир гуруҳ депутатлар киритган тузатиш ҳам якка шахс ҳуқуқига қарши қаратилгандир. Шу ерда, 1989 йил 28 ноябрда мазкур қонун лойиҳасининг СССР Олий Совети томонидан дастлабки ўқишдаёқ қабул қилинганини эслайлик. Бу ҳақда «Комсомольская правда» газетаси ҳам ёзган эди. Ўшанда депутатлар муҳокамасига иккита лойиҳа тақдим этилган эди. Улардан бири аниқликлар киритилган нусха эди. Тузатиш эса бир неча сўзлардангина иборат бўлиб, у ҳам СССРда айрим фуқароларга ахборот воситаси таъсис этишни ман қилади... Бу тузатишларга қарама-қарши ўлароқ, лойиҳанинг ҳозирги нусхаси ижобий баҳога сазовордир. Ваҳоланки, Вена учрашувининг Якуний ҳужжатида ҳам айрим шахсларнинг ахборот воситасини таъсис этиш ва уни тарқатиш бўйича ҳақ-ҳуқуқларга эга бўлиши лозимлиги қайд этилган.

Ҳозирги лойиҳада яна бир тузатиш бор. У 42-моддага тааллуқли. Гап оммавий ахборот воситалари фаолиятига аралашмаслик ҳақида боради. Тузатишда эса босма материалларни аввалдан келишиб олиш, ҳатто, чоп этилаётган нарсани таъсис этувчи ёхуд ношир таъқиқлаб қўйиши мумкинлигига ишора қилинади. Депутатларга таҳсинлар бўлсинким, улар тузатишнинг номаълум муаллифлари раъйига юрмадилар ва қонун лойиҳасига бу тузатиш таркибий қисм бўлиб кира олмади.

Д. ТОШЕВА: — Газеталарга, айниқса, ноҳия газеталарига жуда қийин. Уларга кўпроқ мустақиллик бериш керак. Уларнинг фаолиятига ҳадеб аралашавермаслик лозим. Бизда эса бўлар-бўлмасга чақиравериш, майда-чуйда нарсалар тўғрисида «келишиб олиш»лар ҳамон давом этмоқда.

В. ДЯТЛОВ: — Юқорида айтилган тузатишларга татбиқан ва Дилбарнинг луқмаси муносабати билан шундай фикр туғилди. Келажакда матбуотга партиявий раҳбарлик принципларидан чекиниш содир бўлмасмикин?

Р. УМАРОВ: — Чўчиманг. Ҳар қандай ҳолатда ҳам ҳукмрон партия матбуотга раҳбарлик қилишдан ўзини четга ололмайди. Гап раҳбарлик қандай усуллар билан амалга оширилиши хусусида бориши мумкин. Бугунги даврада ҳар ҳолда у ёки бу тарзда оммавий ахборот воситаларига даҳли бўлган одамлар қатнашмоқда. Ҳаммамизга маълум, аввалги ўн йилликларда матбуотга тааллуқли «чуқурроқ ёритилсин», «янада такомиллаштирилсин» қабилидаги кўрсатмаларга тўла қарорлар жуда кўп чиққан. Улар ҳеч қанақа ҳуқуқий асосларга, қонуний қувватга эга эмас эдилар. Эндиликда матбуотга бу тариқа раҳбарлик қилиб бўлмайди. Ҳар бир масалага, энг аввало, ҳақиқат ва фақат ҳақиқат нуқтаи назаридан ёндашиб, воқеалардан олдинда юришга ҳаракат қилмоқ лозим. Яна бир гап. Раҳбарликни билимли, маънавий ҳуқуқи бор, ишбилармон, ҳар бир соҳа кишилари томонидан тан олинган баобрў одамларгина амалга оширишлари мумкин.

И. НОВОЖЕНИН: — Партия ва оммавий ахборот воситалари ўртасидаги алоқаларни ҳуқуқий асосларга, қонунга мувофиқ ҳал қилиш йўлига ўтиш пайти келди, деб ўйлайман.

И. КОВАЛЬ: — Биз яна бир муҳим — лойиҳада эътиборга олинмаган масалани унутмаслигимиз керак. Гап матбуот вазифалари ва бурчлари ҳақида бормоқда. Биз ниҳоят, равшанлаштириб олишимиз керак: матбуот жамоатчилик фикрини билдирадими ёхуд матбуот жамоатчилик фикрини шакллантирадими? Менимча, матбуот ҳар икки масалада ҳам фаоллик кўрсатмоғи шарт.

Я. ПАРДАБОЕВ (тингловчи): — Менинг назаримда, лойиҳада яна бир «бўшлиқ» бор. Матбуотнинг ўқувчилари, радионинг тингловчилари, телевидениенинг томошабинлари бор. Уларнинг манфаатлари тўғрисида лойиҳада лом-мим дейилмаган. Ўша ўқувчилар, тингловчилар, кўрувчилар ўзининг аниқ бир газетаси, журнали, радио ёхуд телевидение тақдирига бефарқ қарай олмайди-ку. Мен қонунга мана шу тоифадаги одамлар ҳақ-ҳуқуқларини акс эттирувчи модда ёки бўлим киритилишини таклиф қиламан.

М. ШОМИРЗАЕВА (тингловчи): — Боя, муҳокама бошланмасдан аввал, биз талабалар ўзаро фикр алмашган эдик. Лойиҳанинг «Оммавий ахборот воситалари фаолиятини ташкил этиш» деган бўлими, айниқса, редакцияларнинг таъсис этувчилар ва ноширлар билан мулоқотларига тегишли моддалар бизларни жуда қизиқтирди. Айтилган нарсалар шунчаки гаплар эмас. Саноқли одами бўлган ноҳия газеталарида ҳар бир ходим «отнинг қашқасидек» маълум. Уларнинг нималарга қодирлигини ҳам ҳамма билади. Бирон-бир ихтилоф чиққудек бўлса борми, вассалом. Коллективда муҳит бузилади. Ана унда можарони қандай ҳал қилиш керак? Таъсис этувчининг ёрдами биланми? Ёки редакция устави асосидами? Ёхуд суддами? Лойиҳа бу саволларга аниқ жавоб бермайди. Унда, фақат, муҳаррир ва редакцион коллегиянинг кўпчилик аъзолари ўртасидаги келишмовчилик ҳақида гап боради. Ҳар ҳолда бундай ҳолатларда оммавий қуйи матбуот органлари — ноҳия ва шаҳар газеталари нима қилиши керак? Боз устига, редакцион коллегиялар жамоатчилик асосида иш кўрадилар, улар адлиявий ҳуқуққа эга эмаслар.

Ш. ЎРИМБОЕВ (тингловчи): — Мен Мавлуда Шомирзаева билан якдилман. Булар жуда нозик ва қалтис масалалардир. Шу боис, 17-моддани бироз ўзгартириб, унга редакциядаги ихтилофлар таъсис этувчи томонидан эмас, судлар томонидан ажрим қилинсин, деган сўзлар қўшилишини таклиф қиламан. Шунда муҳаррир маълум даражада таъсис этувчига қарамликдан қутулади. Шу билан бирга лойиҳада журналистнинг масъулияти ҳақида моддалар жуда кўп, аммо, уни таъқибдан муҳофаза этиш тўғрисида ҳеч нарса дейилмаган.

Б. ЖУМАЕВ (тингловчи): — Менимча, 17-модданинг охиридаги сўнгги жумлалар хат бошидан қуйидагича берилса яхши бўларди: «Редакция ичидаги келишмовчиликлар коллективнинг умумий мажлисида ҳал қилинади. Таъсис этувчининг бунга аралашишга ҳаққи йўқ». Яна Олий Совет томонидан қабул қилинадиган Қонунда ҳар бир нашрнинг муҳаррири ҳозирги лойиҳада ёзилганидек, таъсис этувчи томонидан тайинланади, деб эмас, балки, сайланади, деб ёзилса, тўғрироқ бўларди.

Р. УМАРОВ: — Менимча, бу ҳолат доимий амалиётга айланиши керак. Газета муҳаррири, мен партия матбуотини назарда тутяпман, ўз партия ташкилотининг конференциясида сайланиши, ҳозиргидек тайинланмаслиги лозим. Ана шундагина таъсис этувчи — партия комитетлари билан уларнинг органлари орасидаги ҳуқуқ бир қадар тенглашган бўлар эди.

В. ДЯТЛОВ: — Мен шунга қўшимча қилмоқчиман. Газета ҳозиргидек партия комитетининг эмас, балки, район, шаҳар, вилоят ва бошқа партия ташкилотларининг органи бўлиши керак. Эсингиздами, бу масала Бутуниттифоқ XIX конференциясига тайёргарлик даврида қизғин мунозараларга сабаб бўлган эди. Бу муаммо ҳанузгача ҳал этилмай келаётир. Келажакда бўладиган ҳисобот ва сайловларга бир қадар умид боғлаш мумкин.

Мен яна Қонун лойиҳасидаги бир ҳолат — молия масаласи устида тўхталмоқчиман. Фойда кўрувчи редакциялар тўлиқ хўжалик ҳисобида ишлаши керак. Ҳар қандай корхона каби редакция ҳам солиқ миқдорини тўлагач, қолган маблағдан ўз ихтиёрича фойдалансин. Ҳозирча эса бемаънилик ҳукм сурмоқда. Фойда келтирадиган нашрлар тиланчилик қилиб, ўзлари ишлаб топган маблағдан фойдалана олмаётирлар.

Ноҳияларда эса бундан ҳам ёмон. Ноҳия ижроия комитети раисини бугун танқид қилиб, эртага уй-жой сўраб бориб кўринг-чи?! Яхшиямки, лойиҳада бу масалалар анча-мунча чуқур ёритиб берилган. Энг муҳими, лойиҳада кўрсатилган ҳақ-ҳуқуқлар амал қила бошлаши — қонунга айланиши керак.

Ш. ИНОМОВ (тингловчи): — Бинобарин, гап молияга тақалган экан, шуни айтмоқчиманки, 43-модданинг охиридаги «50 минг» деган рақам, фақат менигина эмас, жуда кўпчиликни лол қолдирди. Бу рақам қаердан келиб чиқди экан? Барча оммавий ахборот воситаларининг ҳақиқий молиявий аҳволини билмасликданми ёхуд осмондан олиб ёзилдимикин? Молиявий йўл билан шу тариқа ҳар қандай редакцияни «ўлим тўшагига» ёткизиб қўйиш мумкин. Энг муҳими, мен бу рақам редакциянинг ташаббусини бўғади, унинг пойини қирқади, деб ўйлайман... Муқобил қандай фикр айтса бўлади? Хўп, майли, жарима солинсин, дейлик. Аммо у 300—500 сўм атрофида бўлмоғи лозим...

ТАБИИЙКИ, тўрт соат давомида лойиҳанинг ҳамма жиҳатлари ҳақида батафсил мулоҳаза юритиш, фикр алмашиш анча қийин бўлди. Юқоридаги ҳисоботда давра қатнашчиларидан баъзи бирларининг таклифлари, фикр ва мулоҳазаларигина берилди. Кўриниб турибдики, айтилган гаплар, билдирилган ижобий ва танқидий фикр-мулоҳазалар бир хил эмас, баъзан эса бир-бирига зид бўлди. Лекин айрим масалаларда: оммавий ахборот воситаларини рўйхатдан ўтказиш ҳуқуқини фақат халқ депутатлари маҳаллий Советларига бериш, редакторлар тайинланмаслиги, балки сайланиши керак, 43-моддада шу туришида демократия ва ошкораликни кенгайтиришга хизмат қилмайди, деган фикрларда якдиллик сезилди.

Матбуот ва бошқа оммавий ахборот воситалари тўғрисидаги Қонун лойиҳаси Олий партия мактаби оммавий ахборот воситалари бўлимининг бошқа курсларида ҳам, шунингдек, журналистлар малакасини ошириш курсларининг талабалари орасида ҳам муҳокама этилди. Уларда Ўзбекистон, Тожикистон ва Туркманистондан келган шаҳар, ноҳия газеталарининг муҳаррирлари ва ходимлари иштирок этдилар. Муҳокамалардан келиб чиқадиган энг муҳим хулоса шу бўлдики, матбуот ва бошқа оммавий ахборот воситалари тўғрисидаги қабул қилинажак Қонун ошкораликнинг дастлабки ҳуқуқий пойдеворини яратади. Шу маънода у истиқболда халқ ишончига таянган кенг қамровли ва тараққийпарвар Қонун бўлиб туғилиши мумкин.

---

18 ФЕВРАЛЬ — ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛИГИ ВА МАҲАЛЛИЙ СОВЕТЛАРИ ДЕПУТАТЛИГИГА САЙЛОВЛАР КУНИ

Тошкент вилоятидан халқ депутатлари вилоят Совети депутатлари сайловини ўтказувчи мавзе сайлов комиссияларининг АХБОРОТИ

«Ўзбекистон ССР халқ депутатлари маҳаллий Советлари депутатлари сайлови тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонунининг 34-моддасига мувофиқ қуйидагилар халқ депутатлари вилоят Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олиндилар.

50-Юлдуз сайлов мавзесидан

Мухторов Турсунхўжа Сайдуллаевич — 1960 йилда туғилган, партиясиз, 160-қурилиш трестининг 225-бошқармаси уста-бригадири, Чирчиқ шаҳрида яшайди.

62-Янгиобод сайлов мавзесидан

Цап Владимир Владимирович — 1940 йилда туғилган, КПСС аъзоси, 1/2 конининг электр слесари, Янгиобод шаҳрида яшайди.

63-Мактаб сайлов мавзесидан

Нодиров Рафиқ Раимжонович — 1950 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Янгиобод шаҳар Совети ижроия комитети раиси, Янгиобод шаҳрида яшайди.

65-Завод сайлов мавзесидан

Эрматов Рустам Абдуқодирович — 1949 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Алимкент пахта заводининг катта агрономи, Оққўрғон ноҳиясидаги Алимкент қўрғонида яшайди.

Муродова Норниса — 1944 йилда туғилган, КПСС аъзоси, «Ленинобод» колхозининг бухгалтери, Оққўрғон ноҳиясида яшайди.

Пирназаров Раҳим Юнусович — 1955 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Алимкент қўрғонидаги 46-автокорхонанинг автомобиллардан фойдаланиш бўлими бошлиғи, Оққўрғон шаҳрида яшайди.

66-Тельман сайлов мавзесидан

Носиров Абдусамад Носирович — 1948 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Оққўрғон ноҳия партия комитетининг биринчи секретари, Оққўрғон шаҳрида яшайди.

67-Куйбишев сайлов мавзесидан

Гришчук Владимир Гаврилович — 1938 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Тошкент вилоят партия комитетининг иккинчи секретари, Тошкент шаҳрида яшайди.

69-Калинин сайлов мавзесидан

Ғойибова Шоҳида Соқибоевна — 1970 йилда туғилган, ВЛКСМ аъзоси, «Ленинизм» колхозининг аъзоси, Оққўрғон ноҳиясида яшайди.

70-Дўстлик сайлов мавзесидан

Велюлаева Эдие Зияевна — 1962 йилда туғилган, КПСС аъзоси, «Оққўрғон» совхозининг биологик лабораторияси лаборанти, Оққўрғон ноҳиясида яшайди.

Усаров Музаффар Мирзараимович — 1960 йилда туғилган, КПСС аъзоси, М. Горький номли 27-ўрта мактаб ўқитувчиси, Оққўрғон ноҳиясида яшайди.

71-Ильич сайлов мавзесидан

Бердиқулов Нодир Бердиқулович — 1949 йилда туғилган, КПСС аъзоси, С. Сегизбоев номли пахтачилик совхозининг директори, Оққўрғон ноҳиясида яшайди.

88-Қўшқўрғон сайлов мавзесидан

Тошмуродов Шокир — 1948 йилда туғилган, партиясиз, «Ленинград» колхозининг аъзоси, Бўстонлиқ ноҳиясида яшайди.

99-Кўкорол сайлов мавзесидан

Ковалева Мария Александровна — 1930 йилда туғилган, КПСС аъзоси, «Кремль» совхозининг бригадаси бошлиғи, Бўка ноҳиясида яшайди.

100-Ленинобод сайлов мавзесидан

Саидов Раҳмон Шоҳзодович — 1948 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Бўка ноҳияси Совети ижроия комитетининг раиси, Бўка ноҳиясида яшайди.

101-Қорақўйли сайлов мавзесидан

Ҳамроева Роқия Ҳасановна — 1953 йилда туғилган, партиясиз, «Ленинизм» колхозининг болалар боғчаси мудири, Бўка ноҳиясида яшайди.

102-Киров сайлов мавзесидан

Раҳмонқулов Баҳром — 1948 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Бўка ноҳияси партия комитетининг секретари, Бўка шаҳрида яшайди.

103-Ленин сайлов мавзесидан

Сайдалиев Сайфулла Давирович — 1934 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Тошкент вилоят партия комитетининг секретари, Тошкент шаҳрида яшайди.

104-Марказ сайлов мавзесидан

Абдулазизов Пўлат Абдуғаффорович — 1963 йилда туғилган, КПСС аъзоси, ноҳия ишлаб чиқариш корхонасининг инженер-технологи, Бўка шаҳрида яшайди.

106-Ленинйўли сайлов мавзесидан

Абдувалиев Абдурашид Ҳожимуродович — 1941 йилда туғилган, КПСС аъзоси, «Ленин йўли» колхози правлениесининг раиси, Бўка ноҳиясида яшайди.

108-Гул сайлов мавзесидан

Федоринов Иван Иванович — 1930 йилда туғилган, КПСС аъзоси, вилоят партия комитетининг партия назорати комиссияси раиси, Тошкент шаҳрида яшайди.

112-Новожизненск сайлов мавзесидан

Шин Алла Анатольевна — 1947 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Крилов номли 19-ўрта мактаб директори, Ғалаба ноҳиясида яшайди.

123-Калинин сайлов мавзесидан

Азимов Фахриддин — 1960 йилда туғилган, партиясиз, Гагарин номли 22-ўрта мактаб ўқитувчиси, Калинин ноҳиясида яшайди.

Арғинбоев Раҳмонбек — 1949 йилда туғилган, партиясиз, «Удачний» ширкатининг ҳайдовчиси, Калинин ноҳиясида яшайди.

Ниёзов Зоир Рихсибоевич — 1950 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Куйбишев номли колхоз правлениеси раиси, Калинин ноҳиясида яшайди.

124-Хонобод сайлов мавзесидан

Маликов Жамил Жалилович — 1951 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Калинин ноҳияси партия комитетининг биринчи котиби, Тошкент шаҳрида яшайди.

125-Обод сайлов мавзесидан

Юсупова Назира Комиловна — 1948 йилда туғилган, партиясиз, Ўзбекистон автомобиль транспорти министрлиги поликлиникасининг врач-терапевти, Калинин ноҳиясида яшайди.

133-Жамбул сайлов мавзесидан

Маҳмудов Мансуржон — 1951 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Коммунистик ноҳия Совети ижроия комитетининг раиси, Коммунистик ноҳиясида яшайди.

138-Қарши сайлов мавзесидан

Стром Феламена Константиновна — 1948 йилда туғилган, КПСС аъзоси, санитария-эпидемиология станциясининг бош врачи, Тошкент шаҳрида яшайди.

167-Североманк сайлов мавзесидан

Ҳасанов Ўткир Ҳамидович — 1945 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Ўзбекистон ССР ҳарбий комиссарининг муовини.

68-Қўштепа сайлов мавзесидан

Арслонов Шокир Алимович — 1954 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Охунбобоев номли колхоз механизатори, Оққўрғон ноҳиясида яшайди.

Пирманова Дилфуза Эркинбоевна — 1966 йилда туғилган, ВЛКСМ аъзоси, Ҳ. Олимжон номли колхоз аъзоси, Оққўрғон ноҳиясида яшайди.

73-Октябрь сайлов мавзесидан

Маннонов Абдурашид Муталович — 1947 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Тошкент вилояти прокурори, Тошкент шаҳрида яшайди.

Пирназаров Ҳаким Юнусович — 1957 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Куйбишев номли совхоз партия комитетининг секретари, Оҳангарон шаҳрида яшайди.

107-Коммунизм сайлов мавзесидан

Гилманова Карима — 1957 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Волков номли совхознинг сигир соғувчиси, Ғалаба ноҳиясида яшайди.

109-Киров сайлов мавзесидан

Исабеков Маҳамат Хўжамқулович — 1948 йилда туғилган, партиясиз, Киров номли колхоз механизатори, Ғалаба ноҳиясида яшайди.

Раимбеков Муҳиддин Анварович — 1953 йилда туғилган, партиясиз, Энгельс номли колхоз механизатори, Ғалаба ноҳиясида яшайди.

115-Тошовул сайлов мавзесидан

Искандаров Турсунхўжа Ёдгорович — 1945 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Калинин номли совхоз директори, Ўрта Чирчиқ ноҳиясида яшайди.

Раҳматиллаев Зокир Носирович — 1936 йилда туғилган, КПСС аъзоси, «Оғонёк» совхоз-заводининг директори, Ғалаба ноҳиясида яшайди.

121-Деҳқонобод сайлов мавзесидан

Удовенко Николай Прокофьевич — 1959 йилда туғилган, партиясиз, «Ўзбекистон» паррандачилик фабрикасининг механиги, Калинин ноҳиясида яшайди.

Шокиров Абдуғаффор Шокирович — 1943 йилда туғилган, партиясиз, 21-мактаб директори, Калинин ноҳиясида яшайди.

139-Маданият сайлов мавзесидан

Миразимова Гулсара Султоновна — 1945 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Орджоникидзе ноҳия партия комитетининг биринчи секретари, Тошкент шаҳрида яшайди.

140-Ўнгқўрғон сайлов мавзесидан

Қуронбоев Ходимат Шарипович — 1939 йилда туғилган, КПСС аъзоси, «Коммунист» колхозининг раиси, Орджоникидзе ноҳиясида яшайди.

145-Дўрмон сайлов мавзесидан

Орифжонов Азимжон Аҳмаджонович — 1952 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Орджоникидзе ноҳия партия комитетининг секретари, Тошкент шаҳрида яшайди.

Бутник Александр Семенович — 1931 йилда туғилган, КПСС аъзоси, Ўрта Осиё фитопатология илмий-тадқиқот институтининг катта илмий ходими, Орджоникидзе ноҳиясида яшайди.

Давоми. Боши газетанинг ўтган сонларида.

Рўйхатга олиш давом этмоқда.

● *Вилоят Совети ижроия комитетида*

ЕР ТАҚСИМОТИДАГИ СУСТКАШЛИКЛАР

ҲАММАГА маълумки, кейинги йилларда асослими-асоссизми, ҳарқалай, кўплаб дастурлар қабул қилинди. Шулардан энг муҳимлари — мамлакатимиз ҳар бир фуқаросини 2000 йилгача алоҳида уй ёки квартира билан таъминлаш ҳамда аҳолининг озиқ-овқатга бўлган эҳтиёжини тўла-тўкис қондириш.

Халқни ҳозир бу борада қилинаётган амалий ишлар қизиқтиради. Тошкент вилояти партия комитети ва вилоят Совети ижроия комитети юқорида айтилган ҳар иккала дастурнинг тезроқ амалга ошишини таъминлаш мақсадида уй-жойга муҳтожларга уни якка тартибда қуриб олишлари учун 8 сотихгача, томорқа учун эса, яъни ҳеч қандай қурилиш қилмай, фақат деҳқончилик ёки боғбонлик қилиш учун 20 сотихгача ер беришга қарор қилган эдилар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва жумҳурият Нозирлар Кенгашининг «Колхозчиларнинг, совхоз ишчилари ва гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликларини ҳамда якка тартибда уй-жой қуришни янада ривожлантириш тўғрисида»ги 1989 йил август қарорига жавобан шундай қилинган эди.

Хўш, жумҳурият партия ва ҳукуматининг ушбу қарори Тошкент вилояти худудида қандай рўёбга чиқарилмоқда? Вилоят Совети ижроия комитетининг навбатдаги мажлисида шу масала муҳокама қилинди.

Мажлисда аввало шу нарса таъкидландики, жумҳурият партия ва ҳукуматининг қарорини тезроқ бажариш учун уни икки қисмга бўлиб, яъни уй-жойга муҳтожларга алоҳида ер ва деҳқончилик билан шуғулланувчиларга томорқа бериш йўли билан ижро этаётганлиги тўғридир. Чунончи, уй қуриш учун ер бериш юзасидан белгиланган режа, умуман вилоят бўйича олганда, ҳозирнинг ўзидаёқ бажариб қўйилди.

Аммо ноҳиялардаги аҳволга алоҳида назар ташланса, бутунлай бошқача манзаранинг гувоҳи бўлиш мумкин. Масалан, вилоят раҳбарлари ноҳияларга чиқишганида аҳолининг таҳминан қуйидаги мазмундаги эътироз ва таъналарига дуч келадилар: «Ғазеталар, радио ва телевидение орқали аҳолига ер бериш тўғрисида ҳар куни жар соласизлар, аммо қани ўша ер, бермаяпсизлар-ку!» Ҳолбуки айб асосан маҳаллий совет ва хўжалик органлари раҳбарларидадир. Уй-жойга муҳтожларга ер участкаси бериш, айниқса, Оҳангарон ва Коммунистик ноҳияларида ёмон аҳволда. Бу жойларда уй қуриш учун ер сўраб ариза берганларнинг тенг ярми ва қарийб учдан бир қисми ҳали мақсадига эришгани йўқ. Шунинг учун юқори ташкилотларга юборилаётган шикоятлар оқими камаймаяпти.

Мажлисда масаланинг иккинчи қисми, яъни қишлоқ аҳолисига томорқа ери беришнинг аҳволи, айниқса, ёмон эканлиги қайд этилди. Дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда вилоят бўйича бу мақсадларга жами 7000 таноб ер ажратилиши керак бўлса, ҳали бирор деҳқон бу ерни олгани йўқ. Айрим ноҳияларда ҳужжат тайёрлашга эндигина киришилди. Бошқа ноҳияларда ҳатто бу ишга ҳали қўл ҳам урилмади.

Аслида бу — ҳар томонлама жиддий эътибор берилиши керак бўлган мураккаб иш. Чунончи, хоҳиш билдирган деҳқонга 20 сотихгача ерни бериш билангина иш тугамайди. Деҳқонга сабзавот экинлари кўчати ва уруғини, мевали дарахт ва ток кўчатларини етказиб бериш маҳаллий совет ва хўжалик идоралари зиммасида. Аммо афсуски, мутасадди раҳбарларнинг кўпчилиги зиммасида шундай вазифа борлигини билмайди, уруғ ва кўчат етказиб бериш ҳақида эса ҳатто, ўйлаб ҳам кўришмаган ҳали.

Қишлоқ хонадонларининг шахсий ёрдамчи хўжаликларини ривожлантириш масаласи уларни бузоқ, қўзи, улоқ, чўчқа боласи ва жўжа билан эҳтиёжларига яраша таъминлаш топшириғини ҳам ўз ичига олади. Бироқ бу муҳим топшириқни бирорта ноҳия уддалаётгани йўқ. Оҳангарон ноҳияси аҳолига чўчқа боласи сотиш режасини 30 фоиз бажарибди, холос. Буни қандай тушунмоқ керак? Ахир саноатлаштирилган энг йирик чўчқачилик хўжалиги шу ноҳияда-ку?

Бу ноҳияда талабгор хонадонларга боқиш учун жўжа сотиш соҳасида умуман ҳеч қандай иш қилинмади. Режалаштирилган 170 минг ўрнига 1000 та атрофида жўжа сотилди, холос.

Аҳоли нафақат ёш мол ёки жўжа билан, балки керагича ем-хашак билан ҳам таъминланиши лозим. Лекин бирорта ноҳияда бу қоидага амал қилинмаяпти. Бу топшириқ Оҳангарон, Паркент, Пискент, Тошкент ва Чиноз ноҳияларида 15—35 фоиз атрофида бажариляпти.

Хонадонларда қанча мол ва парранда борлиги доимо ҳисобда бўлиши керак. Кўп ноҳияларда бу муҳим иш ҳам эътиборсиз ташлаб қўйилган. Бир қатор қишлоқ Советлари ижроия комитетлари берган маълумотлардаги рақамлар хонадонлардаги мавжуд моллар сонига тўғри келмайди. Маҳаллий Советлар аҳолининг молини нима учундир камайтириб кўрсатишга ҳаракат қилишади. Шундай қишлоқлар ҳам борки, хонадонлардаги молларнинг учдан икки қисми маълумотга киритилмай, яшириб қолинган. Бунинг икки томонлама зарарли эканлигини наҳотки тушунишмаса?

Биринчидан, яшириб қолингани учун зооветеринария хизмати кўрсатилмаганлиги оқибатида моллар ўртасида касалликлар тарқалиши мумкин. Чунки хонадонларда мутахассис йўқлиги туфайли касаллик пайдо бўлганлигини ҳам, унинг тарқай бошлаганини ҳам ҳеч ким сезмайди. Айрим ноҳияларда (Оҳангарон) шундай бўляпти, ҳам.

Иккинчидан, у ёки бу ноҳия учун омухта ем фондини белгилашда хонадонлардаги моллар ҳам ҳисобга олинади. Демак, мол сонини атайлаб камайтириб кўрсатганлар ўз ризқларини қиядилар.

Мажлисда муҳтож кишиларга уй-жой қуриш учун қисқа вақт ичида ҳамма ноҳияларда ер бўлиб бериш хусусида келишиб олинди. Шунингдек неча кишига қанчадан томорқа ери бериш кераклигини дарҳол аниқлаш, шундан кейин жами қанча ерни алмашлаб экишга киритилган қайси картадан ажратишни белгилаб олиб, ҳар бир кишига 20 январгача ерни ўлчаб бериш, қозиқ қоқиб бўлиш ва вилоят Совети ижроия комитетига бу ҳақда 25 январдан кечикмай хабар беришга қарор қилинди.

Шуни ҳам таъкидлаш керакки, уй-жой ва томорқа учун ер бериш тартиб-қоидалари муҳокамаси чоғида мунозаралар, эътирозлар, савол-жавоблар кўпайиб кетди. Чунончи, юзлаб таноб ер деҳқонларга томорқа учун берилгач, ноҳия ёки хўжаликларнинг давлат томонидан белгилаб бериладиган режалари нима бўлади? Улар қайта кўриб чиқиладими ёки йўқми? Деҳқончилик қиламан деб бешдан бир таноб ер олганлар етиштирган ҳосилларини давлат харид нархида хўжаликка топширадиларми ёки ўзлари бозорга олиб бориб сотадиларми? Шаҳарликларга ёки қишлоқда яшаб шаҳарда ишлайдиганларга уй қуриш учун ер ёки деҳқончилик қилишлари учун томорқа бериш керакми ёки йўқми?

Мана шу саволлар ҳозир кўпгина ноҳия раҳбарлари олдида жумбоқ бўлиб турибди. Бу муаммоларга бироз бўлса-да ойдинлик киритиш учун шуни айтиш керакки, шаҳарликми, қишлоқликми бундан қатъий назар, уй-жойга муҳтож бўлганларга иморат қуриш учун ер бериш керак. Аммо бу обдан текширилиши ва қонуний бўлиши лозим. Чунки, мажлисда таъкидланишига қараганда ҳозир айрим ноҳияларда ер участкалари эгри йўллар билан, яъни пора ҳисобига эҳтиёжи бўлмаган кишиларга ҳам бериляпти, тўғрироғи сотиляпти. Бундай ерни қўлга киритган шаҳарликлар (қишлоқликлар ҳам) арзимаган сарф-харажат билан пойдевор қўйиб, 4—5 баравар қимматга пулламоқдалар. Маҳаллий Совет ташкилотлари бундай номаъқулчиликларнинг пайини қирқмаяптилар.

Томорқа ерларида етиштирилган маҳсулотларни қай йўсинда сотиш масаласида баҳс бошланганда шундай мисол келтирилди. Сурхондарё вилоятидаги айрим хўжаликлар ҳар икки томон учун фойдали йўлини топишибди. Деҳқон билан хўжалик ўртасида шартнома тузилиб, режа белгиланади. Гап шундаки, режа у қадар баланд бўлмаслиги, яъни деҳқонни бироз моддий манфаатдор қиладиган бўлиши керак. Масалан, айтайлик, режа сабзавот учун 200 центнер, узум учун 70 центнер, полиз учун 150 центнер бўлсин. Ҳаракат қилган деҳқон ўз томорқа ерида бунга нисбатан икки баравар бўлмаса-да, ҳар ҳолда анча кўп ҳосил етиштиради, албатта. Ҳосилнинг режада белгиланган қисмини давлат харид нархида, ортиғини эса келишув нархида хўжаликка топширади. Бундай деҳқонлар мўмай даромад топиб, манфаатдорлик билан ишни давом эттираверадилар.

Бу масаланинг бир томони. Иккинчидан, деҳқон ўз томорқасида етиштирган маҳсулотини истаган бозорига олиб бориб сотиш ҳуқуқига ҳам эга-ку.

Хуллас бу масалалар яна бир бор ойдинлаштириб олиниши зарур. Қолаверса, кўпгина ноҳия ва қишлоқ Советлари ижроия комитетлари раисларининг ўзлари ҳам жумҳурият партия ва ҳукуматининг қарори билан яхши танишиб чиқмаганлар.

Уй-жой ва томорқа учун ер ажратиш масаласини ҳал этишда яна бир муҳим масалани эътибордан четда қолдирмаслик керак. Агар ажратиладиган ер, якка тартибда уй қурувчилар учун қурилиш материаллари, давлатнинг уларга берадиган қарз (ссуда) пули миқдорлари бир-бирига мутаносиблаштирилмаса, жиддий қийинчиликларга дуч келинади, иш жадал олға босмайди. Бу масала ҳам жойларда, албатта, ҳисобга олиниши керак.

Ижроком мажлисида муҳокама этилган масалалар юзасидан қарорлар қабул қилинди.

ХОТИН-ҚИЗЛАР КЕНГАШИ ФАОЛИЯТИДАН

ОИЛА ГУЛИ, ЖАМИЯТ ТАЯНЧИ

Бугун «Тошкент» совхозида катта тантана. Кўркам қилиб безатилган клуб залини меҳнат ветеранлари, ишлаб чиқариш илғорлари, кўп болали оналар, иноқ қайноиз-келинлар тўлдириб ўтиришибди. Залга бугунги шодиёна сабабчилари — қизил ленталар таққан онахонлардан Мастура Халилова, Ойтўра Расулова, Ҳакима Фаёзова, Ҳолида Мингбоева, Ҳадича Анорбоева, Анор Икромова, Турмагул Беккулова кириб келишади. Буларнинг ҳар бири совхозда 30 йилдан ортиқ меҳнат қилиб эл-юрт ҳурматини қозонишган. Бугун эса иззат-икром билан пенсияга кузатилишаяпти.

Тантанали анжуманни совхоз партия ташкилотининг котиби Козим Эшонов кириш сўзи билан очди. Сўнг совхоз директори М. Усмонов онахонларни қутлуғ ёшлари билан муборакбод этади, уларга эсдалик совғалари топширади.

Сўзларга куй-қўшиқлар уланади. «Ғунча» болалар боғчасининг тарбиячиси Мавлуда Раупова Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Ориповнинг «Она» шеърини қиёмига етказиб ўқиб берди. Ҳамкасби Умида Нурматова эса «Онажонлар, ассалом» қўшиғини ижро этди.

Залга келинлари билан севимли қаҳрамон Фармонбиби ташриф буюради. Фармонбиби ёнидаги корчалон Сотти овсинларидан навбатдаги маошларини қабул қилиб олишга ҳозиру нозир. Бирма-бир иш ҳақларини «кирим» дафтарига қўшаётган келинлар қайноналарига совхозда шакар, қанд, совун билан бирга ичимлик суви ҳам тақчиллигидан нолишади, ҳаммом қуриб беришни талаб қилишади. Саҳна ўзгаради. Ҳамқишлоқлар кўзи ўнгида «Лола» болалар боғчаси тарбиячилари Нигора Алимбоева ва Дилбар Солиева пайдо бўлади. Улар бугун оилавий жанжал тўғрисидаги интермедия қаҳрамонлари. Ижро этишган парчалар ғоят завқли эди. Зум ўтмай ўзбекча қўшиқлар, қозоқча ўланлар янграйди.

Боғча ходимлари ўртасида бадиий чиқишлар, дастурхон безашлар, чаққонлик, эпчиллик ва зукколик кўриклари бошланиб кетди. Ноҳия хотин-қизлар кенгаши раиси Ҳакима Юсупова улар маҳоратига баҳо берди.

Н. АБДУҚОСИМОВА,
Тошкент райони.

● *Йил якуни таҳлили* ●

ЭСКИЧА ИШЛАБ БЎЛМАЙДИ

АБДУВАЛИ Ҳолжонбоевни Бўка ноҳиясида яхши танишади. Дастлаб у олий ўқув юртини тугаллаб, «Партия XIX съезди» колхозига кичик иқтисодчи бўлиб келди. Шу тариқа хўжалик раҳбарлигига бўлган барча босқичларни босиб ўтди. Мана бир неча йилдирки, у колхозга раислик қиляпти. Янги йил арафасида шу хўжаликда бўлиб, А. Холжонбоев билан йил якуни, келгуси режалар, ҳозирги кунда пахтачиликда умуман қишлоқ хўжалигида долзарб бўлиб турган муаммолар тўғрисида мусоҳаба қурдик.

— Абдували ака, аввало 1989 хўжалик йили колхоз ҳаётида қандай из қолдирди?

— Деҳқонларимиз учун ўтган йил қанчалик серташвиш бўлган бўлса, шунчалик қувончли ҳам келди. Дастлаб 30 апрель куни бошланиб, икки кун давом этган бемаврид совуқ халқимизнинг бир ишини икки қилди. Эндигина ер юзини кўрган ғўза ниҳолларининг 40 фоиздан кўпроғини нобуд қилди. Сабзавот экинларининг деярли ҳаммасини тагтомиригача қовжиратиб кетди. Устига устак сурункасига ёққан ёмғир экин майдонларини қатқалоққа айлантириб, ниҳоллар ривожини сусайтирди.

Халқимизга раҳмат. Бу қолоқликни бартараф этиш учун қаттиқ меҳнат қилишди, агротехника тадбирларини маромида ўтказишди. Тўкилган тер бекорга кетмади. Кўзланган мақсадга эришдик. Давлатга салкам 3800 тонна пахта сотиб, йиллик режани 102 фоизга адо этдик. Биз ўтган йили сифатли тола олишга асосий эътиборни қаратдик. Буни қарангки, йил якунида ҳар бир тонна пахтамиз учун мўлжалдаги 669 сўм ўрнига 725 сўмдан даромад қилганлигимиз маълум бўлди. Демак, сифатли ишлаш учун бошланган ҳаракатимиз зое кетмабди. Ўтган йили озгина бўлса-да, давлат томонидан пахтага қўшимча ҳақ ажратилганлиги айни муддао бўлди. Халқнинг руҳи кўтарилди. Колхозчиларимиз ана шу қўшимча ҳақ ҳисобига 316,5 минг сўм қўшимча даромад олишди. Умуман 1989 йилда биргина пахтачиликдан колхозимиз 3 миллион сўм даромад қилди.

1989 йилдаги қувончли натижалардан бири шуки, биринчи марта зарарли тармоқ бўлган чорвачиликдан соф фойда олдик. Давлатга 650 тоннадан ортиқ сут, 103 тонна гўшт, 90 минг донадан кўп тухум етказиб бердик.

Сўнгги даврда деҳқонга маҳсулот ишлаб чиқариш, уни сотиш учун қатор қулайликлар яратилмоқда. Бу яхши, албатта. Лекин ҳалигача эркинликнинг бир томони бўғилиб ётибди. Масалан, сабзавот экинларидан олинган маҳсулотимизнинг қарийб 70 фоизини Иттифоқ фондига топширишимиз керак. Тағин бу маҳсулотлар энг харидоргир, энг даромад келтирадиган экинлардир. Хўш, нега шундай? Бу масаланинг бир томони. Иккинчидан, бизга юқоридан эк, эк, деб зўрлашаётган айрим маҳсулотларни сотолмай овора бўлаяпмиз.

Мана, ўтган йили 55,5 гектар ерга сабзавот эккан эдик. Режадагидан бир ярим ҳисса кўп, жами 1495 тонна маҳсулот олдик. Бу маҳсулотларни топширишдаги сарсонгарчиликлар тинкамизни қуритди. Юк ортган машиналар ҳафталаб ноҳияма-ноҳия юрди. Натижада уларнинг ҳар бирига 432 сўмдан жарима тўлашга мажбур бўлдик. Помидорни эса Янгийўл консерва заводига килограммини 11 тийиндан сотдик. Ваҳоланки унинг кўчатининг ўзини беш тийиндан олган эдик. Шундай қилиб, майда зироатчиликдан 1988 йилдагига нисбатан 300 минг сўм кам даромад қилдик. Ахир деҳқон қанча ерга экин экканига эмас, олинган ҳосилига, пировард натижага қараб ҳақ оладику. Шундай экан, бизни палон гектарга уни экасан, палон гектарга буни экасан, деб зўрлашнинг ҳожати бормикан?!

— Ҳақиқатан ҳам қайта қуриш жараёни қишлоқ хўжалигида ниҳоятда оғир кечмоқда. Деҳқонга эркин ишлашга ҳамон тўлиқ имконият яратилмаяпти. Қишлоқларда ижтимоий масалалар тўпланиб бораяпти. Кўпчилик бунда кўпроқ раҳбарларни айбдор деб билишмоқда. Уларнинг тез-тез ўзгараётганлигидан нолишмоқда. Сизнингча, қишлоқ хўжалигида кадрлар қўнимсизлигининг, кўпроқ малакасиз кишилар раҳбарлик курсиларга ўтириб қолаётганлигининг асосий сабаби нимада?

— Ўринли мулоҳаза билдирдингиз. Аввало инсон ўз турмушидан қониқмас экан, унинг ишида унум бўлмайди. Биз асосий ишни ана шундан бошладик. Қишлоқларимиздаги барча хонадонлар газ ва ичимлик сув билан таъминланган. 1989 йилда барча қулайликларга эга бўлган 180 ўринли янги болалар боғчасини фойдаланишга топширдик. 121 хонадонга 26,5 гектар майдонни томорқа учун ажратдик. Бугун-эрта уй-жойга муҳтож бўлган барча кишиларга ер участкалари ажратиш якунланади. Тан олишим керак. Мана шу ҳаракатларнинг барчаси деҳқонларимизнинг ишга бўлган муносабатини тубдан ўзгартирмоқда.

Деҳқонларнинг ўз-ўзини бошқариши, меҳнатга онгли муносабатда бўлиши ижобий натижалар бериши табиий. Бироқ айримлар мана шу эркинликнинг, демократиянинг туб моҳиятини тушуниб етишмаяпти. Буни суиистеъмол қилишмоқда. Пировардида бу раҳбарларнинг ҳақ-ҳуқуқини чеклаб қўймоқда. Ошкораликни пеш қилиб, улар раҳбарларга қандай хоҳлашса шундай таъна тошларини отишмоқда. Буларнинг ҳаммаси раҳбарни обрўсизлантирмоқда. Азалдан талабчан, қатъиятли кишилар айрим тоифа ишёқмас одамларга қўл келмаяпти. Шунинг учун кўп ҳолларда уларнинг хоҳиши бўйича ишловчи, нимани хоҳласа ўшани қилувчи кишиларни раҳбарлик лавозимига сайлаб қўяяпмиз.

Мана, қўлимда ана шундай аризалардан бири. Унга 20 киши — бир бригада аъзолари имзо чекиб, янги бригадир сайлашни талаб қилишган. Улар кўрсатган номзодда эса раҳбарлик қилиш қобилиятининг ўзи йўқ. Агар кўпчиликнинг хоҳишига кўра уни бригадир қилиб сайласак, одамлар уни хоҳлаган кўйга солишади. Ваҳоланки ҳозир ана шу коллективга бошчилик қилаётган киши талабчан, тадбиркор бўлгани учун енгилнинг остидан, оғирнинг устидан юрувчи бир-икки кишига ёқмай қолган. Улар эса бутун коллективни айнитишган. Биз масалани чуқур ўрганиб чиқдик. Кўпчилик уни тушунишди.

Янгиланиш ва покланиш жараёни олдимизга қўяётган талабларни одамлар ҳали буткул тушуниб етишмаяпти. Шунинг учун раҳбарлик мавқеини ҳимоя қилувчи эркинлик сақланиб қолиши керак, деб ўйлайман.

— СССР халқ депутатларининг иккинчи съезди ҳамда Олий Совет сессияларида колхоз ва совхозларда иш юритиш, уларнинг фаолияти тўғрисида турли мулоҳазалар, гаплар бўляпти. Ҳатто айрим депутатлар очиқдан-очиқ колхозларни тугатиш ҳақида фикр билдиришмоқда. Бунга нима дейсиз?

— Очиғини айтиб қўяқолай. Шахсан мен бу фикрга қатъиян қаршиман. Қарийб олтмиш йил мобайнида шаклланган колхоз ишлаб чиқаришини тугаллаш, майда деҳқон хўжаликларига қайтиш менимча, ўзини оқламайди. Тўғри, ерни узоқ муддатга ижарага бериш энг қулай ва яхши усул деб ўйлайман. Чунки бундан ҳам ижарачи, ҳам хўжалик фойда кўради. Бироқ бу масалада ҳам муаммолар кўндаланг бўлмоқда. Сабаби барча колхозчига 5—10 гектардан ер етмайди. Қарабсизки, кўпгина деҳқонлар ишсиз қолиши мумкин. Шунинг учун бу борада етти ўлчаб бир кесиш керак.

Жамоат хўжаликларида иш юритиш усулларига келсак бу борада айтилаётган кўпгина фикрларга қўшиламан. Ҳақиқатан ҳам биз жуда тор доирада иш юритаяпмиз. Майда нарсалар билан ўралашиб қолаяпмиз. Энди қанотни кенгроқ ёзиш керак. Фақат қишлоқ хўжалик маҳсулотларигина эмас, иккиламчи тармоқларни ҳам ривожлантириш, шу йўсинда колхоз ва совхозларни ҳақиқий ишлаб чиқариш ўчоқларига айлантириб юбориш лозим. Ҳозир эса бизнинг деҳқонларимиз қиш ойларида бекор қолишмоқда. Ёки айни иш қизғин кезларда ҳам тўла қувват билан ишламаяптилар. Чунки ишчи кучи ортиқчадир.

Биласизми, инсондаги имкониятлар жуда катта. Мана бир мисол келтирай. Шу йилнинг май ойида 4 та чорвачилик кооперативи ташкил этдик. Уларга 44 минг сўм қарз берилди. Ҳозирда бу кооперативларнинг аъзолари 24 бош соғин сигир, 26 бош қорамолни бўрдоқига боқишмоқда. Ўтган саккиз ой ичида улар колхоздан олган қарзларининг 15 минг сўмини қайтариб беришди. 1990 йил охиригача улар барча қарздан қутулишмоқчи. Кейин-чи... Даромаднинг асосий қисми ўзларига қолади. Буни ёмон томони йўқ, албатта.

— Бу йилги режалар хусусида ҳам тўхталсангиз.

— Биринчи навбатда пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини ошириш, давлатга сифатли маҳсулот етказиб бериш учун курашамиз. Иккинчидан, озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришни ривожлантиришни бош масала қилиб қўйганмиз.

Учинчиси, юқорида айтганимдек, колхозимизда бошқа тармоқларни ҳам кенгайтириш ниятимиз бор. Ҳисоблаб чиқдик. Ҳозир хўжалигимизда 2 мингдан ортиқ меҳнат қилиш қобилиятига эга бўлган кшилар бор экан. Колхозда эса бор-йўғи 800 киши иш билан таъминланган. Қолганлар ноҳия маркази ва бошқа жойларга бориб ишлашга мажбур бўлмоқдалар. Шуларни ўйлаб колхозимизда хўжаликлараро қурилиш ташкилоти билан ҳамкорликда йилига 5 миллион шартли банка консерва ишлаб чиқарадиган цех қуришни бошлаяпмиз. Шунингдек шу йилиёқ ғишт заводини ишга туширмоқчимиз. Заводнинг лойиҳалари тасдиқланди. Шу йўл билан яна камида 300 кишини иш билан таъминлаймиз.

Ободончилик ишларини давом эттирамиз. 140 ўринли иккинчи болалар боғчаси қуриб битказилади. 8 километр қишлоқ йўллари асфальтланади. Мактабимизга замонавий ўйинхона қуриб берамиз. Хуллас, янги йилдаги асосий режамиз инсон тўғрисида ғамхўрликдир.

Суҳбатни
О. НУРМАТОВ
олиб борди.

● «УЧҚУН» тўқимачилик-галантерея ишлаб чиқариш бирлашмасида Мавлуда Ҳайдарова номини ҳамма ҳурмат билан тилга олади. Бу аёл 30 йилдан бери узлуксиз шу корхонада меҳнат қилиб келмоқда. Ўз касбини пухта эгаллагани учун ҳам топшириқларни доим ошириб ва сифатли бажаради. Ушбу суратда моҳир ишчи М. Ҳайдаровани кўриб турибсиз.

Т. КАРИМОВ сурати.

● *Янгийўл шаҳрида*

ХЎЖАЛИК ҲИСОБИДА

ШАҲАРДАГИ йўл қурилиши машиналари ремонти заводи коллективи аъзолари ҳам янги йилни муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олдилар. Корхона бир йилдирки, хўжалик ҳисоби асосида ишламоқда. Шунинг учун ҳам ўн иккинчи беш йилликнинг ўтган тўртинчи йилида пландаги 4 миллион 100 минг сўм ўрнига 4 миллион 125 минг сўмлик иш бажарилишига эришилди. Бундай муваффақият ремонтчиларнинг меҳнат унумдорлигини икки фоиз оширишга эришганликлари ҳисобига қўлга киритилди. Чунки корхонада унумли меҳнат қилишдан моддий манфаатдорлик ошган. Бу омил ишчиларнинг янгиликка интилишга бўлган қизиқишларини ҳам кучайтирди. Улар ишлаб чиқаришга фан-техника ютуқларини жорий қилишда ҳам яхши натижаларга эришмоқдалар. Жумладан, ўтган йили «ВС —22 МС» маркали кўтаргичлар тайёрлаш ўзлаштирилди. Бу кичик механизация қурилишда бунёдкорлар ишини енгиллаштиришда катта роль ўйнайди. У янги йилда кўплаб ишлаб чиқарила бошланади.

ҒОЛИБ ЗАВОД

ТОШКЕНТ сут саноати бирлашмасининг Янгийўлдаги сут заводи коллективининг ўтган йилда эришган муваффақиятлари салмоқли бўлди. Улар бирлашма корхоналариаро ташкил этилган ўзаро социалистик мусобақада ғолиб деб топилдилар. Пешқадам коллектив бирлашма ғолиблари учун белгиланган пул мукофоти билан тақдирланди.

Завод сутчилари 1989 йил учун белгиланган топшириқларни декабрь ойининг биринчи ўн кунлигидаёқ уддалаб қўйган эдилар. Шу давр ичида буюртмачиларга пландан ташқари 125 минг сўмлик сут маҳсулотлари етказиб берилди. Улар айни кунларда ҳам юксак унум билан ишлаб, янгийўлликларга беш хил турда сут маҳсулотлари тортиқ қилмоқдалар. Аҳолига мўл ва сифатли сут маҳсулотлари етказиб беришда Г. Августинова, Д. Турдиқулова, А. Раимжонова ва У. Мирзаахмедова каби пешқадам ишчиларнинг ҳиссалари катта бўлмоқда.

Қ. ЖУМАҚУЛОВ.

Хатлар «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» НАЗОРАТИДА

ТЕКШИРИШЛАР, НАТИЖАЛАР, ЧОРАЛАР

«Шаҳарлараро телефон алоқаси орқали тегишли жой билан гаплашиш учун буюртма берган эдим. Алоқа бўлимидагилар буюртмани бажаришмади».

Хат бўйича текшириш ўтказилганда 159-алоқа бўлимининг телефонисткаси М. Азизованинг айби билан «Матбуот» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ходими Б. Эгамовнинг буюртмаси бажарилмай қолган. Йўл қўйган камчилиги учун М. Азизовага ҳайфсан эълон қилинган.

Тошкент шаҳар почта алоқаси ва матбуот тарқатиш ишлаб чиқариш бирлашмасининг бошлиғи У. И. Исмоилов алоқа бўлимида йўл қўйилган мазкур камчилик учун алоқа бўлими ходимлари номидан Б. Эгамовдан кечирим сўрайди.

* * *

«Икки оёғимнинг тиззадан пастини кесиб ташлашди. Уч марта уйга телефон ўтказиб беришларини илтимос қилиб, Собир Раҳимов ноҳиясидаги алоқа бўлимига мурожаат қилган эдим, ҳеч қандай жавоб йўқ».

Тошкент шаҳар телефон алоқаси ва радиолаштириш ишлаб чиқариш бирлашмаси бошлиғининг ўринбосари А. В. Губановдан Собир Раҳимов ноҳиясидаги Белорецкая кўчаси 24-уйда турувчи Қ. Ортиқовнинг хатига жавоб олинди. Унда Қ. Ортиқов шу давргача ноҳия алоқа бўлимига ариза билан мурожаат қилмаганлиги кўрсатилади. Уйига телефон ўтказиш учун белгиланган тартиб бўйича ёзма равишда ариза берилиши керак. Қ. Ортиқовга 29-автомат телефон станциясига ариза билан мурожаат қилиш лозимлиги тушунтирилди.

* * *

«Квартира билан таъминлашларини сўрайвериб чарчадим. 1987 йили навбатга турганман. Ноҳия Совети ижроия комитетидагилар ваъда беришдан нарига ўтишмаяпти».

Пискент ноҳия Совети ижроия комитетидан Фурқат массиви, 8-уй, 22-квартирада яшовчи Д. Эргашеванинг хати юзасидан жавоб олинди. Унда Д. Эргашева кўрсатилган бир хонали яшаш учун мўлжалланмаган хизмат хонасига уч фарзанди билан ҳеч кимдан рухсат олмай кўчиб кирган. У хатда кўрсатганидек, 1987 йилдан эмас, 1989 йилнинг 22 августида ноҳия Советига уй-жой шароитини яхшилашда ёрдам сўраб ариза берган ва навбатга қўйилган. Навбати келгач квартира билан таъминланади.

● *Кекса санъаткорлар даврасида* ●

МУСИҚИЙ САҲНАМИЗ САРДОРИ

МУҚИМИЙ номли республика музикали театри ташкил этилганига 50 йил тўлди. Унинг пардаси илк бор 1939 йил 28 ноябрда кўтарилган бўлиб, фахрий лентани Йўлдош Охунбобоев кесган ва биринчи томошабинларга «Майсаранинг иши» музикали комедияси кўрсатилганди. Ушбу театр ташкил топганидан буён унинг саҳнасида самарали ижод қилиб келаётган халқнинг севимли артисти Маҳмуджон Ғофуров ҳаёти ва ижоди ҳақида таниқли санъатшунос Баҳриддин Насриддинов тайёрлаган мақолани газетхонлар эътиборига ҳавола этмоқдамиз.

Муқимий номли театр — республикамиз саҳна санъатининг таркибий қисми, ижодкорлар мактаби, меҳнаткашларнинг эстетик завқ оладиган муаззам даргоҳидир. Унинг саҳнасида не-не қаҳрамонлар бенаэир санъаткорлар иқтидори туфайли намоён бўлмади, не-не драматурглар ва композиторлар асарлари намойиш этилмади... Ушбу нафосат кошонасида номлари элга ёйилган улкан санъаткорлар ижод қилганлар. Ўзининг бутун умрини мана шу театрга бағишлаган улкан талант соҳиби Маҳмуджон Ғофуровнинг ёрқин истеъдоди томошабинлар қалбига ярим асрдан буён санъат ёғдусини сочиб келмоқда. Яқинда театрда санъаткорнинг «Октябрла яшнади санъатим» деб номланган ижодий кечаси уюштирилди. Ярим асрдан бери намойиш этиб келинган ранго-ранг саҳна асарларидан таркиб топиб, маржондек тизилган сермазмун ва серқирра томошада гўё театрнинг бутун ижодий йўли ўз аксини топгандек бўлди. Одатда бундай ижодий кечалар бир марта ёхуд томошабинлар талаби билан икки марта намойиш этилиб, кейин саҳнадан тушиб кетарди. М. Ғофуровнинг ижодий кечаси эса 16 марта қайтарилди. Театр маъмурияти янги қўйилган ажойиб спектаклидагидан зиёд бўлса борки, асло кам бўлмаган маблағ ҳам ишлаб олди. (Маълумки, юбилей ва ижодий кечаларга чипта сотилмайди, аксинча таклифномалар тарқатилиши анъана бўлиб қолган. Театрлар хўжалик ҳисобида ишлашга ўтаётган бугунги кунда спектакллардан ташқари уюштириладиган тадбирларга чипта сотишдек ижобий тажриба ҳам назарда тутилса фойдадан ҳоли бўлмас экан).

Хўш, томошабинларнинг М. Ғофуровга бунчалик меҳр қўйишларининг боиси нимада?! Мен ўйлайманки, санъаткорнинг халқ ҳурматига сазовор бўлганида, саҳнага эзгу ният, покиза ўй-хаёл билан чиққанида, элга табиий қобилият, ўткир овоз ва маҳорат билан хизмат қилай деганида, театрга гард юқтирмай, томошабинлар ишончини оқлаши ва улар ихлосини қайтармай, санъат меҳробига сажда қилиб, олтин эмас дуо олай деганидадир!

Мана, санъат шайдолари томоша залини лиқ тўлдириб ўтирибдилар. Чироқлар аста-секин ўча боради ва ним ёришиб, гўзал манзаралар пайдо бўла бошлайди. Музика янграб саҳнада Тоҳир — М. Ғофуров куйлайди:

Эй, қуёш кўрсат юзинг тундан бағир доғланмасин...

Шоир — драматург мисраларига бастакор жонли пайванд этган қаҳрамон арияси шунчалик ёқимли ва таъсирли жаранглайдики, бу залда ўтирганлар қалбига олам-олам лаззат бағишлаб, дил қулфига нафосат калити бўлиб тушади ва инсоний ҳис-туйғулар тилсимини ҳаракатга келтиради. Кўзларга олам янада равшанроқ кўринади, киши руҳияти тетиклашади. Дунёда янада кўпроқ яшагинг, гўзаллик бунёд этгинг келади. Ҳа, санъаткорнинг тиниқ ва ширали овози кўнгилларни симобдек эритиб, борлиқни партавопшан этади.

«Тоҳир ва Зуҳра!». Ўқ илдизи қадим замонларга қараб кетган халқимиз маданиятининг ҳазинасидаги асл дурдоналардан бири. У «Юсуф ва Зулайҳо», «Вомиқ ва Узро»лар сингари халқ эстетик бойлиги сандиғидаги ҳақиқий жавоҳирдир. Унда ва актёр бош қаҳрамонлар сиймосини яратган «Алпомиш», «Равшан ва Зулхумор, «Фарҳод ва Ширин»ларда элнинг асрий орзу-умидлари, озодликка, тинчликка интилишлари ўз аксини топган, пок ва юксак муҳаббат улуғланган.

1941 йилга келиб «Тоҳир ва Зуҳра» музикали драмага айланди. Мазкур саҳна асарига Собир Абдулла, Тўхтасин Жалилов, саҳналаштирувчи Ваҳоб Азимов, рассом Коваль, бетакрор ижрочилардан Маҳмуджон Ғофуров, Шаҳодат Раҳимова, Лутфихоним Саримсоқова, Сойиб Хўжаев каби ажойиб санъаткорлар янгича умр бахш этдилар. У театрда кейинги йилларда ҳам қайта-қайта саҳналаштирилди.

● **МУҚИМИЙ номли театр саҳнасида намойиш этилган драматург Ҳ. Муҳаммад ва композитор М. Левиевнинг «Тошкентнинг нозанин маликаси» музикали драмасидан кўриниш: Ёздон Собитович ролида М. Ғофуров, Хайри — Э. Жалилова.**

Ўзбек мусиқий драмаси миллий драматургия ва театр санъатининг дастлабки намояндаларидан, қалдирғоч ташкилотчиларидан бўлмиш Хуршид, Маннон Уйғур, Ғулом Зафарий, Шораҳим Шоумаровлар сингари новатор ижодкорлар иқтидори, ташаббуси туфайли майдонга келиб, инқилоб инъом этган янгича шакл ва мазмундаги саҳна санъати маданиятимизнинг таркибий қисмига айланиб қолди. Ушбу мураккаб, ўзига хос хусусиятларга эга, илдизи халқ театри санъати билан чатишиб кетган жанрнинг равнақ топишида Муқимий номли музикали театрнинг хизматлари беқиёс каттадир. Бу санъат кошонаси республикамиз драматурглари, композиторлари ижоди учун чинакам ижодий мактаб вазифасини ўтаб келмоқдаки, саҳнада яратилган ҳар бир янги асар майдонга келиш жараёнида ҳамиша ижодий изланишлар билан яшашни ўз ҳаёт мазмунига айлантириб олган М. Ғофуров деярли барча спектаклларда бош қаҳрамонлар ролини бадиий баркамол, қиёмига етказиб ижро этиб келди. Мана шундайлар қаторида «Нурхон»даги Ҳайдар, «Гулсара»даги Қодир. «Беш сўмлик келин»даги Ғиёс. «38-параллель»даги америка солдати Девис, «Қиз булоқ»даги Эшон, «Наталка Полтавка»даги Петро, «Боядера»даги Раджами, «Оқ нилуфар»даги Чарудатта, «Маҳтумқули»даги Маҳтумқули, «Фарғона тонг отгунча»даги Ғулом каби юздан зиёд турли қиёфадаги ва характердаги образлар мавжуддир. Ушбу асарлар қаҳрамонларининг маскани, орзу-умидлари ва интилишлари, улар яшаган тарихий ва ижтимоий шароит турличадир. Буларнинг барчасини жамлаб саҳнада ҳаққоний, ишонарли, томошабинга манзур бўларли даражада яратишнинг ўзи бўлмайди, албатта. Бетиним ижодий изланишлар билан тўлиб-тошган жараёнларга кунлар ва тунлар уланади. Асаблар таранг тортилган паллалар ҳам кам бўлмайди. Оркестр ва талабчан дирижёрлар, хормейстерлар, балетмейстерлар билан репетициялар, рассомлар ва гриммчилар билан либослар яратиш, ҳар бир қиёфа табиати ҳақида баҳс-тортишувлар, сўз ва талаффуз устида ишлашлар ярим аср мобайнида М. Ғофуров ҳаётига пайванд бўлиб келди. Мана шу жараёнда заҳматкаш санъаткорга режиссёрлардан Етим Бобожонов, Музаффар Муҳамедов, Бучма, Радун, Юнгваль-Хилькевич, Огненко, Зуҳур Қобулов, Саидумар Муҳамедов, Тошхўжа Хўжаев, Раззоқ Ҳамроев, Арбенинлар маслакдош бўлиб келдилар. У жаҳон классикаси хазинасидан ўрин эгаллаган Шекспир, Лопе де Вега, Кальман, Рабиндранат Тагор асарларида ҳам тўлақонли сиймоларни саҳнада яратишга муваффақ бўлди.

Актёрнинг, айниқса, Улуғ Ватан уруши йилларидаги ижодий фаолиятини ҳал қилувчи кучга эга деб ҳисоблаш мумкин: саҳнада намойиш этилган «Қурбон Умаров», «Қасос» сингари ватанпарварлик руҳи билан тўлиб-тошган спектакллардан сўнг жуда кўп йигитлар тўппа-тўғри фронтга жўнаб кетардилар. «Мен «Қасос» спектаклидаги Маҳмуджон яратган учувчи Элёр образидан жуда ҳам таъсирланган ва қирувчи самолётни бошқаришга ўрганиб, жангга кириб кетган эдим», — деб хотирлайди пенсионер Абдувоҳид Муҳамедов. «Машҳур санъаткор яратган Алпомиш, Тоҳир, Фарҳод каби романтик қаҳрамонлар жангларда бизларга кўтаринки кайфият берарди. Биз хандақларда ҳам мана шу қаҳрамонлар ашуласини айтардик ва жангларга кириб кетардик», дея эслашади уруш ветерани Зайниддин Зиёмов ва «Шуҳрат», «Қизил Юлдуз» орденлари нишондори Зуҳриддин Муҳиддиновлар.

Мусиқий театримизда 40-60-йилларда М. Ғофуровдек довруқ таратган санъаткор камдан-кам бўлган десам, ишонаверинг. Очиғини айтганда, Тоҳир, Алпомиш, Фарҳод, Ҳайдарлар ролини ўша пайтларда музикали драмада жумҳурият ва вилоят театрларида ҳам қатор санъаткорлар ижро этишгану аммо «улоқ»ни М. Ғофуров олиб кетган эди. Томоша зали томошабинлар билан тўлиб кетар, уларнинг қарсагидан театр деворлари ларзага келар, унинг иштироки билан намойиш этиладиган спектаклларга чипталар топилмасди, мароқ билан айтган ариялари эса залдан кўчаларга, майдонларга, маҳаллаларга оқиб чиқиб, эл орасида кенг тарқаларди. Қизиғи шундаки, муваффақият ва шуҳратлар эгаси камтарликни сақлаб қолар, обрў кетидан сира қувмас, айрим «тез отару тез ботар» ижрочиларга ўхшаб ижодкор обрўсини оёқости қилиш унга тамоман ёт эди. «Унинг тўйларга бориб, бачкана қилиқлар қилиб, санъатни поймол этганини бирон марта кўрмаганмиз ва эшитмаганмиз», — дейишади СССР халқ артистлари Лутфихоним Саримсоқова, Тамарахоним, Ҳалима Носирова, Сора Эшонтўраева, Саодат Қобулова ва Зикир Муҳаммаджоновлар.

Биз Манас Левиев, Ҳайдар Муҳаммадларнинг «Тошкентнинг нозанин маликаси» номли музикали драмасидаги (режиссёр А. Раҳимов) прокурор Ёздон Собитович образига, унинг ҳалоллик, виждон, инсоф ва ирода ҳақидаги сўзларига тўла ишонамиз. Чунки уни санъати ва эътиқоди ҳалол санъаткор М. Ғофуров яратган.

Бундан бир ойча муқаддам Тошкентдаги А. Икромов ноҳиясида жойлашган Ульянов номли маҳаллада актёрнинг ҳаёти ва ижодига бағишланган ижодий кеча ўтказаётганимизда «Маҳмуджон ака, санъатга муҳаббат дилингизга қачон ва нима билан жо бўлган?» деган саволга у «Онамнинг алласи бирлан», — дея дарҳол жавоб қайтарди. Чиндан ҳам уни санъатга ўланларни, ёр-ёрларни, аллаларни яхши айтадиган, халқ куйларини ёдида сақлаб қола оладиган муҳтарама волидаси Шарофат биби, санъат ва санъаткорларни жон-дилидан севувчи отаси Мирғаффор аканинг завқ-шавқи, Тўйчи ҳофиз, Шораҳим Шоумаров, Шобарот, Шожалил танбурчилар, Шарқ мусиқий оқшомларини ташкил этиб турадиган Эски Жўва яқинидаги Гулбозор маҳалласи етаклаган эди. Санъатга бўлган меҳр уни Тошкентнинг «Баланд масжид»ида жойлашган Лоҳутий номли театр билим юртига олиб келди. Бўлажак санъаткор «Турон» саҳнаси-ю, «Роҳат боғча»даги Маннон Уйғур, Аброр Ҳидоятов, Обид Жалилов, Сайфи Олимовлар иштирок этган спектаклларни ҳам кўрди. Шундан сўнг Ўзбекистон радиосидаги хизмат, мусиқий драма ва комедия театрига қадам ранжида, Навоий ва Муқимий номли театрлардаги ярим асрлик ҳаёт ва ижод, Фарғона, Лағон каналлари-ю, Каттақўрғон сув омбори. Фарҳод ГЭСи қурувчилари, Мирзачўлни ўзлаштирувчилар, Ангрен шаҳрини бунёд этувчиларга маданий хизмат кўрсатишлар мусиқий саҳна сардорини «Ўзбекистон ССР халқ артисти» фехрий унвонига, қатор орден ва медалларга сазовор этди. Тагорнинг «Раджа», Марцинкявичуснинг «Сўнмас аланга» спектаклида М. Ғофуров яратган дардли ва ҳароратли образлар унинг қалбида ҳали ҳам мавж ураётган илҳом тўлқинларидир.

Маҳмуджон Ғофуров халқимиз орасида классик қўшиқлар ва халқ ашулаларини куйловчи ажойиб хонанда сифатида ҳам машҳур. Санъаткор билан умр бўйи саҳнада ижод этиб келган, бирrаликда роллар яратган рафиқаси Ўзбекистон ССР халқ артисти Эътибор Жалилова (марҳума) шундай эслаганди: «Маҳмуджон акамнинг классик қўшиқлар, халқ ашулаларини ўткир ижро этишида Тўйчи ҳофиз мактаби-ю, отам Тўхтасин Жалиловларнинг ўргатган ижро йўллари катта аҳамиятга эгадир. У кишининг ижросидаги «Ироқ», «Сувора», «Баёт», «Сегоҳ», «Дугоҳ — Ҳусайн», «Савти сувора», «Ушшоқ»лар тинг-ловчига роҳат бағишлайди».

Биз севимли санъаткоримиз М. Ғофуровни у хизмат қилаётган театр ташкил этилганлигининг 50 йиллиги билан самимий табриклаб, унга мустаҳкам сиҳат-саломатлик, янги ижодий парвозлар тилаб қоламиз.

Баҳриддин НАСРИДДИНОВ,
санъатшунос.

ОҚЛАБ ҲУКМ ЧИҚАРИЛДИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг собиқ секретари Р. Абдуллаева иши юзасидан суд мажлиси якунланди. 15 январь куни СССР Олий суди уни оқлаб ҳукм чиқарди. Р. Абдуллаева суд мажлиси залида ҳибсдан озод этилди, унинг мол-мулки қайтариб бериладиган бўлди.

Маълумки, Р. Абдуллаева Ўзбекистон Компартияси Хоразм область комитетининг собиқ биринчи секретари М. Худойбергановдан 5 минг сўм миқдорида пора олиш юзасидан бир эпизод бўйича айбланган эди. Дастлабки тергов чоғида у пора олганлигини тан олди. Аммо суд мажлиси бошланиши биланоқ ўзига қўйилган айбларни қатъиян рад этди. М. Худойберганов ҳам ўз кўрсатмаларини ўзгартирди. Уларнинг иккови буни қуйидагича изоҳлашди: биз ўз қариндош-уруғларимизнинг қисматидан хавотирланган эдик, чунки улар ҳамиша қамалиш хавфи остида эдилар, биз тергов томонидан, жумладан терговчилардан Т. Х. Гдлян ва Н. В. Иванов томонидан маънавий тазйиққа дучор бўлиб, ноҳақ айблаш йўлига ўтишга мажбур бўлдик.

Давлат айблови вакили, СССР Бош прокурорининг катта ёрдамчиси С. Голев тергов материалларини диққат-эътибор билан ўрганиб ва барча далилларни, оз сонли гувоҳларнинг кўрсатмаларини таҳлил этиб, айбловдан воз кечди ҳамда бирдан-бир хулосага, оқлаш керак, деган фикрга келди.

Суд мажлиси давомида Р. Абдуллаеванинг М. Худойбергановдан пора олганлиги факти тасдиқланмади. СССР Олий суди қуйидаги қарорга келди: жиноят ҳодисаси бўлмагани учун Р. Абдуллаева оқлансин. Бу узил-кесил ҳукм бўлиб, шикоят қабул қилинмайди.

Ниҳоят бу ишда сўнгги нуқта қўйилганди. Адолат тантана қилди, асоссиз айбланган киши оқланди ва озод қилинди, аммо...

— Мен ҳукмдан қониққаним йўқ, — деди журналистларга Р. Абдуллаева ҳибсдан озод қилиниши биланоқ. — Халқ ва партия олдида виждоним тоза. Мен ҳеч қачон пора олмаганман ва пора бермаганман. Аммо бу ишни тўқиб чиқарган кишиларнинг номлари судда ҳам, жуда бўлмаганда ҳукмда ҳам тилга олинмади. Суд улар тўғрисида хусусий ажрим ҳам чиқармади.

Ю. СОЛТИС,
ТАСС мухбири.
Москва

Навбатдаги қабул

«Тошкент ҳақиқати» газета редакцияси ҳузуридаги ҳуқуқ, социалистик қонунчиликни пропаганда қилиш жамоатчилик кенгаши навбатдаги қабулни эртага — 18 январь пайшанба куни соат 17.00 дан бошлаб ўтказади. Бу сафар меҳнаткашларни жамоатчилик кенгашининг аъзоси, Киров район 2-давлат нотариал идорасининг нотариуси Мавжуда Мадалиева қабул қилади.

Адресимиз: Ленинград кўчаси, 32-уй, 7-қават, 742-хона, Телефонлар: 33-40-48, 32-53-54.

Жамоатчилик кенгашининг қабулхонаси.

ЧИНИҚИШ МАКТАБИ

● **СЕРГЕЛИ районидаги 286-мактабда спорт ишлари яхши йўлга қўйилган. Бу ерда физкультура ўқитувчилари ва тренерлар гимнастика, баскетбол, акробатика ва янги спорт тури таэквондо бўйича мунтазам машғулотлар олиб боришмоқда. Суратларда: спорт мастери Равиль Шаипов акробатика бўйича машғулот олиб бормоқда; таэквондо спорти мухлисларининг навбатдаги машғулот пайти.**

А. КОШКИН суратлари. (ЎзТАГ).

• СПОРТ •

● **ФУТБОЛ.** Киевнинг «Динамо» командаси Карлсруэда маҳаллий футболчиларни 6:2 ҳисобида мағлубиятга учратиб, халқаро турнир ғолиби бўлди. Москванинг «Спартак» коллективи эса Швейцарияда охирги учрашувни Люцерн футболчилари билан ўтказиб, 2:6 ҳисобида енгилган бўлса-да, ўн имкониятдан етти очко тўплаб, биринчи ўринни эгаллади.

Ленинградда Валентин Гранаткин хотира-совринн учун ёшларнинг халқаро турнири давом этмоқда. Навбатдаги учрашувларда қуйидаги натижалар қайд этилди: СССР-1 — СССР-2 — 4:1, Хитой Халқ Республикаси — Финляндия — 3:0, ГФР — ГДР —0:0.

● **ВОЛЕЙБОЛ.** Тошкентнинг «Автомобилист» волейболчилари умумий 7—12 ўринлар учун мусобақалашадилар. Бу группа қатнашчилари биринчи давра учрашувларини 27 январда бошлашади. Тошкентлик волейболчилар дастлабки ўйинни Ленинграднинг ТТУ коллективи билан ўтказишади. «Автомобилист»нинг кейинги учрашувлари қуйидаги муддатларга белгиланган. 31 январь — 1 февраль «Аврора» (Рига) — «Автомобилист»; 10—11 февраль. «Автомобилист» — МАСК; 21—22 февраль. «Автомобилист» — «Январка» (Одесса); 3—4 март. «Коммунальник» (Минск) — «Автомобилист»; 10—11 март. «Автомобилист» — ТТУ; 17—18 март. «Январка» — «Автомобилист»; 28—29 март. МАСК — «Автомобилист»; 7—8 апрель. «Автомобилист» — «Аврора».

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

Реклама ва эълонлар

ЎЗБЕКИСТОН ССР ТЕАТР АРБОБЛАРИ УЮШМАСИ

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

6, 7, 8, 9, ФЕВРАЛЬ СОАТ 19.30 ДА, 10 ВА 11 ФЕВРАЛЬ СОАТ 16.00 ВА 19.30 ДА

«ЎЗБЕКИСТОН ЮЛДУЗЛАРИ»

ЯНГИ МУЗИКАЛИ ЮМОРИСТИК ПРОГРАММАНИ ТАКЛИФ ЭТАДИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

БУТУНИТТИФОҚ ЭСТРАДА ҚЎШИҚЛАРИ КОНКУРСИ ЛАУРЕАТИ

ЮЛДУЗ УСМОНОВА

«ҚИЗИҚЧИ—89» Республика конкурси лауреатлари: МИРЗА ХОЛМЕДОВ, БОТИР МУҲАММАДХЎЖАЕВ, МУРОД АЗИЗОВ, СОБИТ АСОМОВ.

ПРОГРАММАДА Ўзбекистон ёш раққосалари ҳам иштирок этадилар.

Билетлар СССР халқлари дўстлиги саройи кассасида соат 11.00 дан бошлаб сотилмоқда.

КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ КЕЛИШГА АРИЗАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

ЁНҒИН ХАВФСИЗЛИГИ ҚОИДАЛАРИГА ҚАТЪИЙ РИОЯ ҚИЛИШ—КУЛФАТНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШ ГАРОВИДИР!

Кўрилаётган эҳтиёт чораларига қарамай республикада ёнғин чиқиш ҳоллари ташвишли даражада кўпаймоқда. Айниқса турар жойларда содир бўлаётган ёнғин ҳодисалари катта хавф туғдирмоқда. Олов чангалида қимматли моддий бойликлар, иморатлар, турар жойлар барбод бўлиб, юзлаб кишилар ҳалок бўлмоқдалар ва майиб-мажруҳ бўлиб қолмоқдалар.

Умуман Ўзбекистон бўйича 1989 йилда ёнғин чиқиш ҳоллари 30 фоизга, етказилган зиён миқдори эса 2.1 бараварга кўпайди. Электр иситиш асбобларидан фойдаланишда ёнғин хавфсизлиги қоидаларининг бузилиши туфайлигина аҳоли яшайдиган уй-жойларда 4000 дан ортиқ ёки 1988 йилга қараганда 27,2 фоиз кўп ёнғин чиқди.

БУНДАЙ КЎНГИЛСИЗ ҲОДИСА ЮЗ БЕРМАСЛИГИ УЧУН ҚУЙИДАГИЛАРНИ ЭСДА ТУТИНГ:

Электр иситиш асбобларини тез алангаланадиган нарсалар, пардалар ва дарпардалар, каравотлар, гулқоғоз ёпиштирилган деворлар ва ёғоч тўсиқлар яқинига қўймангг, шунингдек бу хилдаги асбобларни болалар ёнида назоратсиз қолдирманг. Иссиқ дазмолдан фойдаланаётганингизда уни фақат сопол ёки бошқа ёнмайдиган таглик устига қўйиб ишлатинг. Дазмоллашни тугатганингиздан сўнг уни электр манбадан узиб қўйиш зарур.

Айниқса электр чойнакларини ўз вақтида ўчириб қўйишни унутманг, акс ҳолда ундаги сув буғланиб, чойнак корпуси эриб кетади ва унга тегиб турган нарсаларни куйдириб қўйиши мумкин.

Энг кўп ёнғин чиқиш хавфини электр печлари келтириб чиқаради. Шу сабабли фақат фабрикада тайёрланган печлардан ёнғинга қарши кураш қоидаларига қатъий риоя этган ҳолдагина фойдаланишга рухсат этилади.

ЭЛЕКТР ЕРИТГИЧ АСБОБЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШДА ҚУЙИДАГИЛАР ТАҚИҚЛАНАДИ:

— электр симларини михга илиш;

— иссиқ кавшарлашсиз ва изоляциясиз симларни улаш;

— электр симлари устидан гулқоғоз ёпиштириш;

— куйган предохранителларни қўлбола мосламалар билан алмаштириш;

— электр чироқларини қоғозли ёки матоли абажурлар билан тўсиш;

— носоз розетка, виключатель ва патронлардан фойдаланиш электр симларига ва виключателларга кийимкечакларни осиш;

— ишлаб турган телевизор ва приёмникларни қаровсиз қолдириш.

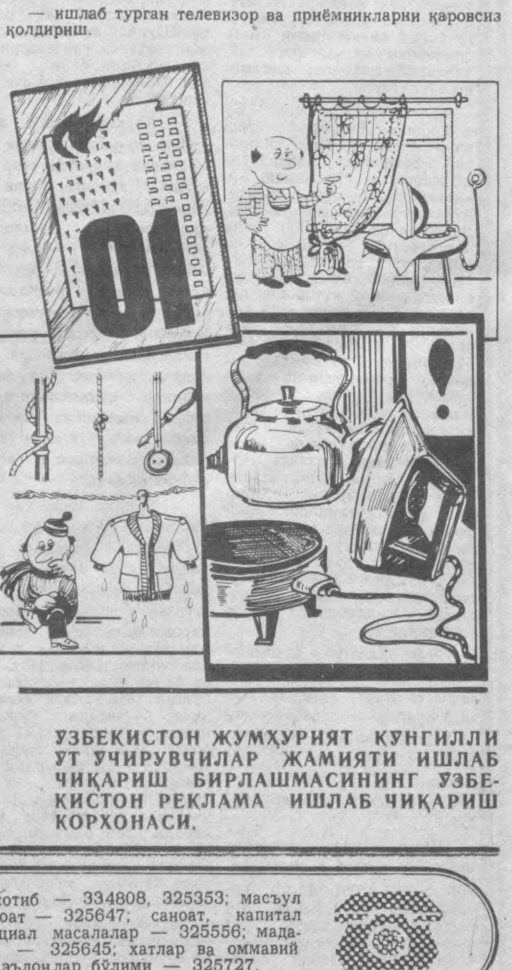

ЎЗБЕКИСТОН ЖУМҲУРИЯТ КЎНГИЛЛИ ЎТ ЎЧИРУВЧИЛАР ЖАМИЯТИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Р. — 04033. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Д. — 1712. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12